

Kommunplan 2019-2022 och budget för 2019

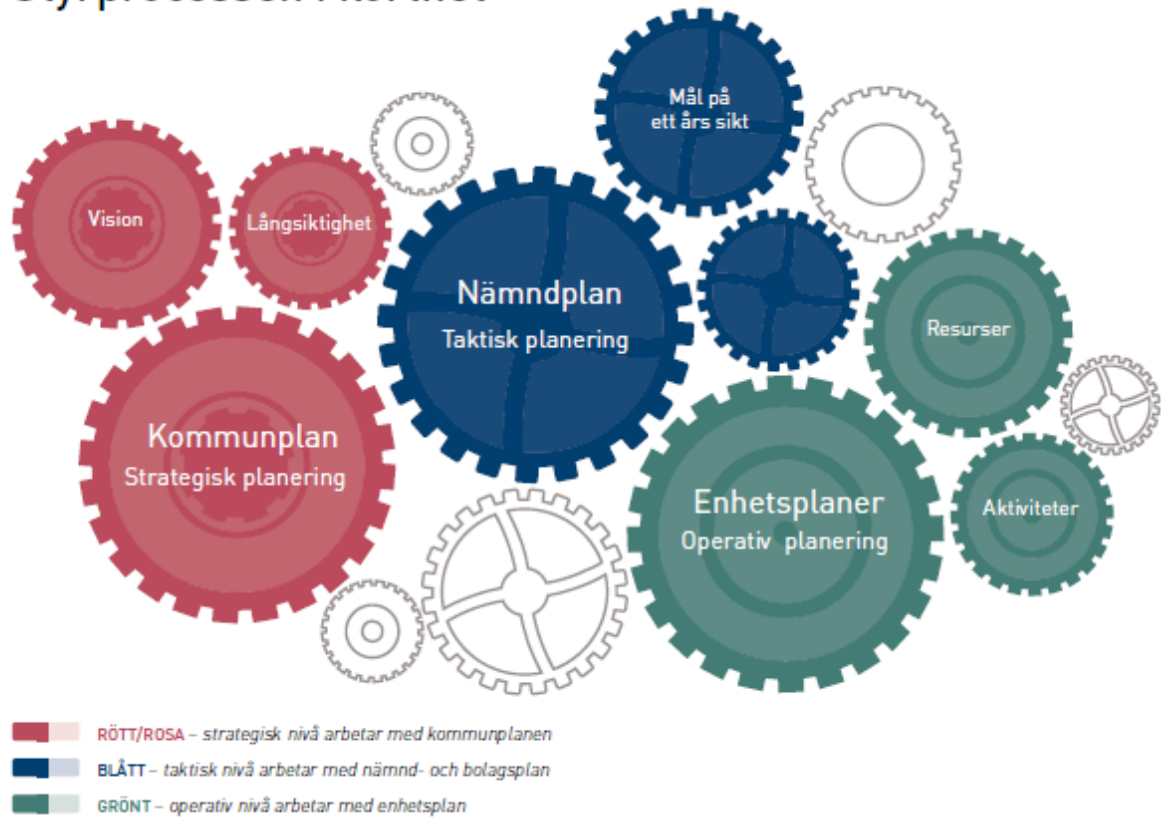
Innehåll

Kommunplan 2019-2022 och budget för 2019	1
Så här styrs Tyresö kommun.....	2
Omvärldsanalys – Övergripande förändringskrafter	3
Tänk globalt – agera lokalt	5
Tyresö i Stockholmsregionen	6
Framtidens Tyresö	7
Kommunens uppdrag	14
Planeringsförutsättningar.....	25
Driftbudget 2019 och plan för 2020-2022	28
Investeringar och finansiering.....	30
Verksamhetsområden	34
Kommunala bolag	56
Program för uppföljning av privata och kommunala utförare	58
Uppföljning, interkontroll och kommunikation	60
Styrprocessens årshjul	62
Bilaga 1 – Finansiella sammanställningar – Resultaträkning, kassaflödesrapport och balansräkning.....	63
Bilaga 2 – Politiska prioriteringar under mandatperioden	67
Bilaga 3 - Verksamhetsvolymerna.....	68
Bilaga 4 a - Investeringsprogram 2019-2022.....	69
Bilaga 4 b - Beslut om nya och utökade investeringar i och med investeringsprogrammet 2019-2022.....	71
Bilaga 5: Nämndansvar för respektive verksamhetsområde.....	72
Bilaga 6 - Förteckning över kommungemensamma styrdokument	73
Bilaga 7 – Sammanställning av taxor och avgifter	75

Så här styrs Tyresö kommun

För att kommunens vision ska kunna förverkligas krävs att hela organisationen arbetar mot de angivna målen. Kommunens styrprocess är ett stöd i arbetet för att uppfylla kommunens uppdrag och mål.

Styrprocessen i korthet

Omvärldsanalys – Övergripande förändringskrafter

Omvärldsanalyser utgör långsiktiga strategiska planeringsunderlag för Tyresö kommun i samband med arbetet med kommunplan och budget. Vi tittar på och analyserar händelser och trender i omvärlden som kan komma att påverka kommunen på sikt.

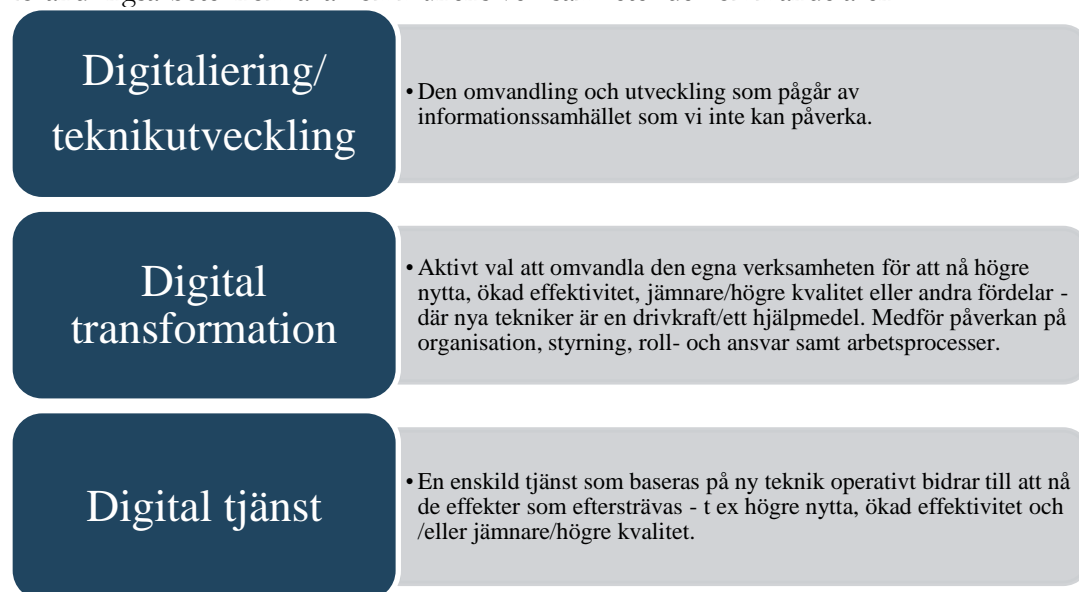
Tema: Teknikutveckling

Teknikutveckling har lett till enorma förändringar de senaste årtiondena; datorer, internet, mobiltelefoner, industrirobotar och mycket mer. Datorkapaciteten ökar nu i en sådan takt att datorer och robotar i framtiden kommer att utföra allt mer komplexa uppgifter i ett samhälle som kommer att vara ständigt uppkopplat.

År 2025 ser vi framförallt framför oss¹:

- att de flesta av informationstjänster, ansökningar och beslut kan utföras när som helst på dygnet och via automatiserade funktioner.
- att nästan alla insatser och tjänster kommer att kunna utföras på distans
- att i stort sett all elektronisk teknik kommer att vara trådlös, inbyggd eller bärbar och röststyrd
- att virtual reality och augmented reality kommer att användas som verktyg inom alla verksamheter
- att big data hjälper till att fatta beslut
- att mycket kommer att vara uppkopplat och automatiseringen kommer att ta över en stor del av det arbete som idag utförs av personal.
- att våra medborgare kommer att möta en förändrad arbetsmarknad och som arbetsgivare kommer vi att efterfråga en annan kompetens.

De förändringar som kommer till följd av teknikutvecklingen ställer stora krav på ett förändringsarbete inom alla kommunens verksamheter de kommande åren.

Källa: PwC

¹ Rapporten Omvärlds- och trendanalys 2016 – Tema: Teknikutveckling återfinns i ett särtryck.

Tema - Framtidens arbetsmarknad²

Trender i framtidens arbetsliv

Framtidens arbetsliv är ett nytt cybersocialt system. Digitalisering och automatisering driver fram ett alltmer självgående och sammanlänkat system mellan människor och maskiner – där de sociala, genuint mänskliga kvaliteterna blir viktiga att värna och utveckla. Även i ett platsperspektiv går utvecklingen mot mer sammanlänkade system, där det är viktigt att förstå vem man är och vilken roll man spelar.

Kommunen som plats

Kommunerna delas in i åtta kommuntyper med olika förutsättningar. Analysen visar på fem distinkta kommuntyper och tre mindre tydliga kommuntyper: Smetskapare, Oaser, Regionhubbar, (G)Lokala tillverkare, Upplevelseskapare, samt Småstäder, Landsorter och Naturbrukare. Dessa typer har olika roller och förutsättningar i det alltmer integrerade arbetsmarknadsnätverket av Sveriges kommuner.

Tyresö kommun är en utpräglad ”oas” d v s boendekommun där en mycket stor andel av den yrkesverksamma befolkningen pendlar till arbetsplatser som ligger i andra kommuner. Tyresö kommun har ett bra utgångsläge med närheten till ”smetskapare” som Stockholm stad och andra jobbskapande kommuner. Tyresöbornas yrkessammansättning, med viss tyngdpunkt på välfärdsyrken och hantverksyrken, gör att de löper mindre risk att rationaliseras bort i automatiseringens och robotiseringens spår. Samtidigt är Tyresö beroende av den övriga stockholmsregionen som står för skapandet av arbetstillfällen. Därmed finns även ett stort beroende av väl fungerade kommunikationer.

Uppkoppling mot det som växer avgör framtiden för de flesta platser. De allra flesta kommuner behöver kopplas upp mot något som växer: i form av de riktigt stora städernas arbetsmarknader, globala turistströmmar eller produktionskedjor.

Framtidens kompetensbehov

Framtidens kompetensbehov handlar om att hantera människa och maskin. Kairos Future pekar ut tre huvudförmågor som är avgörande för framtidens medarbetare att ha:

- Teknisk förmåga att bemästra digitaliseringen
- Social förmåga att hantera det som inte går att teknikifiera: att hantera människor
- Driv- och disciplinförmågor att själv ta ansvar för förändring, orka leverera resultat, och göra sig själv relevant i ett alltmer flexibelt arbetsliv

---

² Analysföretaget Kairos Future har undersökt arbetslivets framtid, med fokus på hur platsers förutsättningar skiljer sig åt. Studien bygger på flera metoder, bl. a en omfattande trendanalys och en enkät riktad till 10 000 arbetande och studerande svenskar. Här återges rapportens huvudsakliga slutsatser. Hela rapporten återfinns i ett särtryck.

Bra plats och arbetsplats tillsammans attraherar kompetens.

För att attrahera framtidens kompetens är det viktigt att förstå de värderingsförskjutningar som kan komma att påverka val av framtida arbetsplats. Själva arbetet blir mindre viktigt som meningsskapare utan istället är det andra faktorer som blir allt framträdande. Dit hör att familj och en intressant fritid blir mer viktiga. Fler kan komma att välja arbetsgivare utifrån den plats man bor på. Att nå en upplevd balans mellan arbete och fritid blir sannolikt en viktigare faktor vid val arbetsgivare.

Tänk globalt – agera lokalt

Det finns många globala, nationella och regionala mål som vi måste ta hänsyn till i kommunens verksamheter. Dessa mål gäller skilda områden såsom exempelvis jämställdhet, folkhälsa, miljö och arkitektur. När kommunen utformar den långsiktiga planeringen tar vi hänsyn till bland annat de globala målen. De globala målen är ett ramverk i det lokala arbetet och genom att agera lokalt i kommunen bidrar vi till att dessa mål uppfylls.

De globala målen

Syftet med de globala målen är att människor världen över ska kunna enas kring en definition kring hållbar utveckling. Medlemsländerna har enats om att åstadkomma tre saker under de kommande 15 åren: Att utrota extrem fattigdom, att minska ojämlikheter och orättvisor samt att lösa klimatkrisen. Då dessa övergripande mål är antagna av länder med väldigt varierande förutsättningar, är delmålen specifikt anpassade för respektive lands unika förutsättningar. De globala målen inkluderar våra nationella miljö kvalitets- och folkhälsomål.

	1. INGEN FATTIGDOM Avskaffa all form av fattigdom överallt.		7. HÅLLBAR ENERGI FÖR ALLA Säkerställa att alla har tillgång till tillförlitlig, hållbar och modern energi till en överkomlig kostnad.
	2. INGEN HUNGER Avskaffa hunger, uppnå tryggad livsmedelsförsörjning, uppnå en bättre kosthållning och främja ett hållbart jordbruk.		8. ANSTÄNDIGA ARBETSVILLKOR OCH EKONOMISK TILLVÄXT Verka för en inkluderande och långsiktigt hållbar ekonomisk tillväxt, full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla.
	3. HÄLSA OCH VÄLBEFINNANDE Säkerställa att alla kan leva ett hälsosamt liv och verka för alla människors välbefinnande i alla åldrar.		9. HÅLLBAR INDUSTRI, INNOVATIONER OCH INFRASTRUKTUR Bygga upp en motståndskraftig infrastruktur, verka för en inkluderande och hållbar industrialisering och främja innovation.
	4. GOD UTBILDNING FÖR ALLA Säkerställa en inkluderande och jämlik utbildning av god kvalitet och främja livslångt lärande för alla.		10. MINSKAD OJÄMLIKHET Minska ojämlikheten inom och mellan länder.
	5. JÄMSTÄLLDHET Uppnå jämställdhet, och alla kvinnors och flickors egenmakt.		11. HÅLLBARA STÄDER OCH SAMHÄLLEN Städer och bosättningar ska vara inkluderande, säkra, motståndskraftiga och hållbara.
	6. RENT VATTEN OCH SANITET Säkerställa tillgång till hållbar vatten- och sanitetsförvaltning för alla.		12. HÅLLBAR KONSUMTION OCH PRODUKTION Säkerställa hållbara konsumtions- och produktionsstrukturer.

13. BEKÄMPA KLIMATFÖRÄNDRINGEN

Vidta omedelbara åtgärder för att bekämpa klimatförändringarna och dess konsekvenser.

14. HAV OCH MARINA RESURSER

Bevara och nyttja haven och de marina resurserna på ett hållbart sätt i syfte att uppnå en hållbar utveckling.

15. EKOSYSTEM OCH BIOLOGISK MÅNGFALD

Skydda, återställa och främja ett hållbart nyttjande av landbaserade ekosystem, hållbart bruka skogar, bekämpa ökenspridning, hejda och vrida tillbaka markförstörelsen samt hejda förlusten av biologisk mångfald.

16. FREDLIGA OCH INKLUDERANDE SAMHÄLLEN

Främja fredliga och inkluderande samhällen för hållbar utveckling, se till att alla har tillgång till rättvisa samt bygga upp effektiva och ansvarsskyldiga och inkluderande institutioner på alla nivåer.

17. GENOMFÖRANDE OCH GLOBALT PARTNERSKAP

Stärka genomförandemedlen och återvitalisera det globala partnerskapet för hållbar utveckling.

NATIONELLA MILJÖMÅLEN

(Naturvårdsverket)

Miljö kvalitetsmålen beskriver det tillstånd i den svenska miljön som miljöarbetet ska leda till. Det finns även preciseringar av miljö kvalitetsmålen.

Preciseringarna förtydligar målen och används i det löpande uppföljningsarbetet av målen.

1. Begränsad klimatpåverkan
2. Frisk luft
3. Bara naturlig försurning
4. Giftfri miljö
5. Skyddande ozonskikt
6. Säker strålmiljö
7. Ingen övergödning
8. Levande sjöar och vattendrag
9. Grundvatten av god kvalitet
10. Hav i balans samt levande kust och skärgård
11. Myllrande våtmarker
12. Levande skogar
13. Ett rikt odlingslandskap
14. Storlagen fjällmiljö
15. God bebyggd miljö
16. Ett rikt växt- och djurliv

FOLKHÄLSOMÅLEN

(Folkhälsomyndigheten)

Det övergripande nationella målet för folkhälsoarbetet i Sverige är »att skapa samhälleliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen». För att underlätta arbetet med att uppnå målet har en samlad målstruktur med elva målområden utvecklats.

1. Delaktighet och inflytande i samhället
2. Ekonomiska och sociala förutsättningar
3. Barn och ungas uppväxtvillkor
4. Hälsa i arbetslivet
5. Miljöer och produkter
6. Hälsöfrämjande hälso- och sjukvård
7. Skydd mot smittspridning
8. Sexualitet och reproduktiv hälsa
9. Fysisk aktivitet
10. Matvanor och livsmedel
11. Alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel

Tyresö i Stockholmsregionen

Tyresö kommun är en del av Stockholmsregionen och dess utveckling. Många väljer att flytta till regionen för att starta nya liv med jobb eller studier. Den befolkningsökning vi står inför är en utmaning som vi tillsammans ska ta till oss och möta. Utmaningarna är att många olika intressen ska kunna samspela på en begränsad yta. Kommunen ska klara av både långsamma och snabba förändringar såsom politiska oroligheter, ekonomiska konjunkturförändringar som naturkatastrofer och flyktingströmmar. Kommunens långsiktiga samhällsplanering ska ge en god förmåga att hantera förändringar vi inte vet något om i dag. Kommunen ska växa hållbart in i framtiden.

Regional utveckling

Stockholms läns landsting har tagit fram en ny regionplan, RUF5 2050, som visar en målbild för den långsiktiga utvecklingen i regionen. Den regionala utvecklingsplanen utgår ifrån de trender som sker i omvärlden och påverkar vår region samt de utmaningar som regionen står inför på lång sikt. År 2050 förväntas vi vara 3,4 miljoner invånare i länet, vilket är en ökning med 50 procent från i dag. De utmaningar som planen utgår ifrån är:

- Att möjliggöra befolkningstillväxt och samtidigt förbättra regionens miljö och invånarnas hälsa.
- Att åtgärda kapacitetsbrister samtidigt som behoven fortsätter att växa.
- Att vara en internationellt ledande storstadsregion i en växande global konkurrens.
- Att minska klimatpåverkan och samtidigt möjliggöra ökad tillgänglighet och ekonomisk tillväxt.
- Att ha en fortsatt öppen region och samtidigt stärka inkluderingen.
- Att öka tryggheten i regionen samtidigt som världen upplevs som osäker.

Framtidens Tyresö

Tyresö – här trivs nya tankar

Tyresö kommuns vision beskriver den långsiktiga utvecklingen av kommunen och dess verksamheter. Den övergripande visionen är:

*I Tyresö finns det hållbara livet,
nära storstad, skog och skärgård.*

I Tyresö finns plats för alla – här trivs nya tankar.

Tillsammans skapar vi trygghet och tillit.

Tyresö är hemma!

Översiktsplan 2035

Översiktsplanen är en långsiktig plan för mark- och vattenanvändning i hela kommunen. Översiktsplanen blickar fram mot 2035 med utblick till 2055 och visar hur mark och vatten ska utvecklas och bevaras för att skapa en hållbar utveckling i hela Tyresö. Visionen för översiktsplaneringen är att ”alla är översiktsplanerare” vilket syftar på att översiktsplaneringen har kopplingar till många verksamheter inom kommunen.

Översiktsplanen sätter nationella och regionala mål och kommunens övriga strategiska dokument i ett lokalt sammanhang. Utöver den kommunomfattande översiktsplanen handlar översiktsplanering om att samordna den kommunala planeringen med statens och regionens planering för exempelvis vägar och kollektivtrafik. Det handlar även om grönstrukturplanering, bostadsförsörjning, offentlig och kommersiell service med mera. Kommunens översiktsplanering ska ge ramarna för att sätta in enskilda projekt i ett större sammanhang.

Inriktningen för översiktsplaneringen de kommande åren är satt i översiktsplanen Tyresö 2035. Den ska stärka kommunens identitet som hållbar, mänsklig, grön och blå samt teman aktivt, tillsammans, nära och varierat. Vi gör det genom tre strategier för hållbar utveckling:

- Tydliga stråk – både grönstråk och stråk för bebyggelse.
- Centrum av olika storlek – ger möjlighet till fler mötesplatser, bättre service och bättre kommunikationer.
- Det gröna och blå – som både stärks och bevaras.

Bild 1: Tyresös identitet leder oss rätt

TYRESÖS IDENTITET LEDER OSS RÄTT

IDENTITET:

Tyresös identitet skapas genom att vi i all samhällsbyggnad tänker hållbart, mänskligt, grönt och blått.

Allt vi gör och alla beslut vi tar ska värna om ekologiska, sociala och ekonomiska värden. Nya miljöer utformas omsorgsfullt och estetiskt tilltalande – miljöer som håller i längden. Vi bygger ett hållbart samhälle samtidigt som vi växer.

Tyresö har en bebyggd miljö som stödjer livet mellan husen genom en mänsklig skala, form och klimat. Den mänskliga skalan går igen i allt som kommunens verksamheter, företagande och boendemiljöer.

Tyresö är ett starkt samband i Tyrestakilen. Vi är kända för vår natur och vårt vatten som är storslaget och varierat. Alla Tyresöbor har nära till rekreation, friluftsliv, skog, park och vatten.

TEMAN:

Identiteten stärks ytterligare genom att vi adderar fyra teman till identiteten; aktivt, nära, varierat och tillsammans.

Miljön lockar till aktivitet, möten, lek, kultur och rekreation. Det är enkelt att leva ett aktivt liv.

Tillsammans skapar vi framtidens Tyresö. Dialog och kommunikation lägger grunden till samsyn mellan Tyresöbor, näringsliv, föreningar, kommun och fastighetsägare.

Tyresöborna upplever att det är nära till allt. Knutpunkter i och utanför Tyresö skapar ett nätverk av attraktiva platser för såväl arbete som fritid.

Variationsrikedom genomsyrar alla delar av samhället. Det finns mycket att välja på vad gäller livsstil, boendeform, utemiljö, service, handel och transporttjänster.

Fokusområden

Till visionen finns tre prioriterade fokusområden kopplade. Dessa områden bedöms vara särskilt viktiga att fokusera på de kommande tio åren för att nå en utveckling i riktning mot kommunens vision. Fokusområdena har arbetats fram genom en fördjupad analys av omvärldsfaktorer. För varje fokusområde finns strategiska mål formulerade som är en prioritering vad som är viktigast att åstadkomma under den kommande mandatperioden. För mandatperioden 2019-2022 finns fyra strategiska mål.

Bild 2: Vision, fokusområden och strategiska mål

Trygga – hela livet

Det är tryggt att bo i Tyresö. Tyresö är en öppen, tolerant och välkomnande kommun som tar sin del av ansvaret för människor i behov av stöd och en trygg livssituation. Tyresö kommun visar tolerans och respekt för den enskilde individen och människors lika värde. I Tyresö kopplas grönstråk samman med bebyggelse för att skapa trygga och attraktiva livsmiljöer.

Trygghet handlar även om att medborgarnas behov av kommunal verksamhet som uppkommer i olika skeden av livet tillgodoses. Tyresö har en hög servicenivå, flexibilitet och samarbetsvilja inom ramen för den lagstiftning som reglerar dess arbete. Alla möten kännetecknas av öppenhet, positiv attityd och konstruktiv dialog och bidrar till en god service mot medborgare och företag. Myndighetsutövning och tillståndsgivning sker rättssäkert, enkelt, snabbt och med fokus på medborgaren.

För att skapa trygghet och delaktighet i samhället utformas insatser utifrån individens egna förutsättningar, vilket bidrar till att den enskilde kan leva ett så självständigt liv som möjligt. Kommunen erbjuder olika typer av stöd till den som inte upplever sig klara sin livssituation ekonomiskt eller socialt. Tidiga insatser säkerställer att barn och ungdomar utvecklas för att nå sin fulla kapacitet och god självkänsla.

Det goda åldrandet i Tyresö sker i trygghet och med bibehållet oberoende. Tillgång till god vård och omsorg finns när behovet uppstår. De flesta äldre önskar känna trygghet i att vara en del av gemenskapen. I Tyresö finns olika former av boenden, med eller utan omsorg, för att tillgodose detta önskemål.

Strategiskt mål 2019-2022:

Tyresöbornas behov av tillförlitlig kommunal verksamhet och service i olika skeden av livet tillgodoses, snabbt och enkelt.

Indikator	Senaste värde	Resultatmål			
		2019	2020	2021	2022
Medborgarundersökningen, Nöjd-Region-Index för trygghet. (2017: Medel 57 högst 78)	62	63-78	Revideras årligen utifrån utfall.		
Medborgarundersökningen, Nöjd-medborgar-Index, NMI, (2017: Medel 55 Högst 69)	59	60-69	Revideras årligen utifrån utfall.		
Andel ordinarie resultat i Kommunens kvalitet i korthet som är bland de 25 procent bästa kommunerna	46 %	47-100%	Revideras årligen utifrån utfall.		

Måtten ovan relativa, d.v.s. beror av andra kommuners resultat. För måluppfyllnad ska trenden vara uppåtgående varje enskilt år.

Delaktiga – tillsammans

Tyresö kommun har ett uttalat medborgarperspektiv med stor servicekänsla och lyhördhet gentemot invånare. Tyresö är en kommun där beslut så långt som möjligt fattas av eller nära människor själva. Det är enkelt att engagera sig och föra fram sina synpunkter. Många i alla åldrar vill vara med om att bidra och ta ansvar.

Engagemanget och kompetensen hos Tyresöborna, föreningar och näringsliv är framgångsfaktorer i kommunens utveckling. Dialog och medskapande lägger grunden till samsyn. Vi förebygger motsättningar och ökar förståelsen för varandra. Tillsammans skapar vi framtidens Tyresö.

I Tyresö finns ett aktivt föreningsliv med stor bredd. Arbetet med barn och ungdomar står i fokus.

Tyresö är en öppen och transparent kommun där medborgare och andra intressenter har möjlighet att ta del av offentlig information för att vara delaktiga i de demokratiska processerna och få information om de kommunala verksamheterna. Genom att förenkla för medborgare och företag att ta del av och vidareanvända information från offentlig förvaltning främjas innovationer och skapandet av nya digitala tjänster för medborgare och företag.

Strategiskt mål 2019-2022:

Tyresöborna är medskapare och delaktiga i kommunens utveckling.

Indikator	Senaste värde	Resultatmål			
		2019	2020	2021	2022
Delaktighetsindex- Kommunen kvalitet i korthet. (2017: Medel 57 högst 93)	70	71-93	Revideras årligen utifrån utfall.		
Medborgarundersökningen, Nöjd-Inflytande-Index, NII, (2017: Medel 40 högst 55)	47	48-55	Revideras årligen utifrån utfall.		

Måtten ovan relativa, d.v.s. beror av andra kommuners resultat. För måluppfyllnad ska trenden vara uppåtgående varje enskilt år.

I balans - för hållbarhet och hälsa

Hållbarhet

I Tyresö skapas hållbara, mänskliga livsmiljöer för välmående och god hälsa. Det mänskliga går igen i allt som omfattar kommunens verksamheter, företagande och boendemiljöer. Vi bygger ett hållbart samhälle samtidigt som vi växer. Vi utvecklar det gröna och det blå, miljön som lockar till aktivitet, möten, lek, kultur och rekreation. Alla Tyresöbor har nära till upplevelser, friluftsliv, skog, park och vatten. Det är enkelt att leva ett aktivt liv i Tyresö.

Kommunen har en ändamålsenlig variation av bostäder, arbetsplatser, kultur och service. Här finns miljöer som lever hela dygnet och allt är nära, här finns platser som skapar möte över gränser och överbryggar generationer.

Tillväxten är hållbar, vi möter vår tids behov utan att minska möjligheterna för kommande generationer att tillgodose sina. Resurserna används klokt och med begränsad klimatpåverkan på väg mot ett klimatneutralt Tyresö. Tyresö har ett sjösystem i balans med god vattenkvalitet. Samhällsviktiga funktioner, ex. el och vatten, finns tillgängliga och säkerställda.

Möjlighet att ta sig till och från Tyresö är helt avgörande för kommunens framtida utveckling. Tyresö har en fungerande och effektiv trafikmiljö med hållbara resealternativ. Hela resan fungerar från dörr till dörr, både inom kommunen och i övriga regionen. Innovation, digitalisering och samarbete skapar nya möjligheter och infrastruktur för resande, företagsutveckling och ett arbetsliv i balans. Klimatet för entreprenörskap och innovation är gott. Tyresö präglas av en anda där utbildningsmöjligheter, breda nätverk, mötesplatser för innovativa miljöer stimulerar såväl kommunen som individen.

Hälsa

Ett socialt hållbart samhälle är ett jämställt och jämlikt samhälle där människor lever ett gott liv med god hälsa. God hälsa är en förutsättning för människors möjlighet att nå sin fulla potential och att bidra till samhällets utveckling. Tyresö kommun ser det som en investering att arbeta hälsofrämjande. Tyresö arbetar förebyggande för att bidra till hälsa och välbefinnande samt motverka ohälsa, särskilt för unga.

Kontinuerlig kompetensutveckling under hela arbetslivet är nödvändigt för att minska risken för arbetslöshet och ohälsa, men också för att underlätta för företagen både att hitta rätt kompetens och att utvecklas och växa. Den utbildning människor har med sig när de kommer in på arbetsmarknaden räcker sällan för ett helt arbetsliv. Därför är det nödvändigt att uppmärksamma de utmaningar som möter människor mitt i arbetslivet. En viktig del i kommunens verksamheter är att ge förutsättningarna för ett livslångt lärande.

Strategiskt mål 2019-2022:

Tyresö har en tillförlitlig och hållbar infrastruktur för hög livskvalitet.

Indikator	Senaste värde	Resultatmål			
		2019	2020	2021	2022
Medborgarundersökningen*, Nöjd-Region-Index (2017: Medel 60 högst 79)	70	71-79	Revideras årligen utifrån utfall.		
Insikt Företagsklimat** totalt NKI, (2017: Medel 71)	61	62-69	Revideras årligen utifrån utfall.		

* Mättet är relativt, d.v.s. beror av andra kommuners resultat. För måluppfyllnad ska trenden vara uppåtgående varje enskilt år.

** Mättet utgår från en skala från 0-100. Godkänd nivå ligger inom intervallet 62-69. För måluppfyllnad ska trenden vara uppåtgående varje enskilt år.

Tyresö är en kommun som skapar goda livsvillkor som förebygger ohälsa.

- Folkhälsotal finns inte på en övergripande kommunnivå. Uppföljning och bedömning kommer att ske genom en kvalitativ analys av verksamhetsområdenas indikatorer. Målsättningen är att förbättra resultaten.
- Stockholmsenkät.
- SCB.

Kommunens uppdrag

Kommunerna ansvarar för en stor del av den samhällsservice som finns inom kommunens gränser. Kommunallagen reglerar vilka verksamheter som är obligatoriska för kommunen och vilka som kommunen kan bedriva på frivillig basis. Bl.a. ansvarar kommunen för socialtjänst, skolor, barn- och äldreomsorg, omsorg om funktionshindrade, viss sjukvård, räddningstjänst, planering av byggande och kultur. Kommunen har också ansvar för gator, vägar, vatten och avlopp och annan teknisk försörjning. Landstinget i Stockholm ansvarar för kollektivtrafiken i samråd med kommunerna.

Hållbar utveckling

Den mest använda definitionen av hållbar utveckling är:

”En hållbar utveckling är en utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov.”³

Begreppet hållbarhet bygger på tre grundpelare; ekonomiskt, socialt och miljömässigt/ekologiskt ansvar. Hållbarhetsarbetet syftar till att öka det positiva värdeskapandet. Något förenklat kan det sägas att det är den sociala hållbarhetsaspekten, människors möjligheter att tillfredsställa sina behov, som är målet med hållbarhet och hållbar utveckling. Det handlar om att skapa värde, tillvarata möjligheter och minska risker – på kort, medellång och lång sikt. För att nå detta mål behöver hänsyn tas till ett antal faktorer. Ekonomiska, sociala och miljömässiga intressen behöver vara i balans. Ekonomiskt värde skapas samtidigt som negativa effekter på miljön reduceras där mänskliga behov och sociala rättigheter respekteras. Sammantaget är den sociala hållbarheten målet, den miljömässiga/ekologiska hållbarheten de grundläggande förutsättningarna och den ekonomiska hållbarheten medlen för att nå målet.

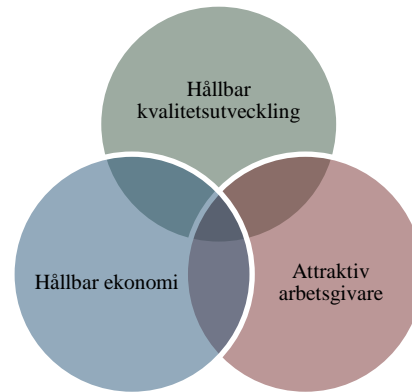
Tyresö inkluderar ett helhetsperspektiv på hållbarhetsfrågorna. Detta innebär att, när det gäller hållbarhet, fokuserar vi på miljöfrågor såväl som på sociala och ekonomiska frågor genom hela livscykeln. Vår strävan är att hållbarhetsperspektivet ska finnas med i allt vi gör, från hur vi bemöter både medborgare och varandra på arbetsplatsen till hur vi minimerar belastningen på miljön i våra processer och bidrar till det samhälle vi är verksamma i.

---

³ Brundtland: Vår gemensamma framtid

Grundförutsättningar

För att Tyresö kommun ska kunna genomföra det kommunala uppdraget med god kvalitet på servicen till medborgarna behöver viktiga grundförutsättningar vara på plats. Dessa delas in i tre områden: hållbar ekonomi, hållbar kvalitetsutveckling och attraktiv arbetsgivare.

Grundförutsättningarna omfattar grundläggande och viktiga krav på kommunens verksamheter. Områdena är dels kommungemensamma förutsättningar och krav för att kunna genomföra det kommunala uppdraget och dels förutsättningarna för att kommunen ska utvecklas i den riktning som fullmäktige beslutat. För att skapa stabilitet i verksamheterna och uppnå goda resultat behöver samtliga grundförutsättningar vara på plats. De gemensamma grundförutsättningarna utgår från en helhetssyn och vilar på tre hörnpelare struktur, kultur och systematik.

Utvecklingsstrategi för ett växande Tyresö

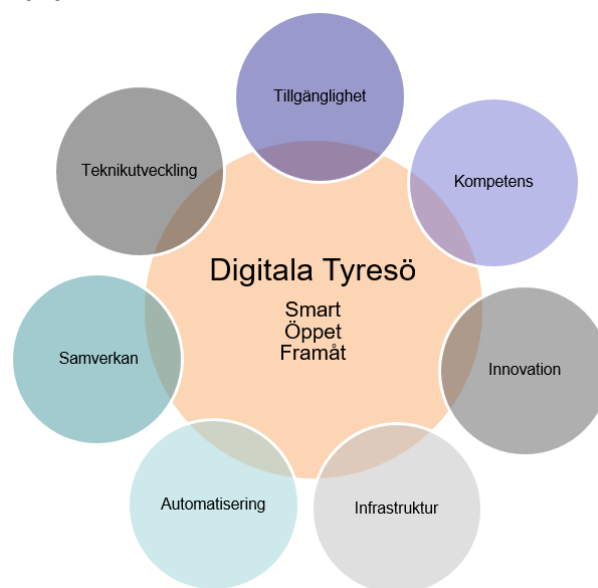
För att kunna klara det kommunala uppdraget på lång sikt beslutade kommunfullmäktige den 19 juni 2017 att starta ett arbete med att ta fram en långsiktig strategi för ett växande Tyresö. Målet är att kommunens samlade resultat ska uppgå till 3 procent årligen⁴ vid utgången av mandatperioden 2019-2022, med verksamheter som bedrivs med hög kvalitet och oförändrad skattesats.

---

⁴ Reviderat mål i samband med beslut av Kommunplan 2019-2022 med budget för 2019.

De förändringar som kommer till följd av teknikutvecklingen som sker i omvärlden ställer stora krav på ett förändringsarbete inom alla kommunens verksamheter de kommande åren. Ny teknik är en viktig del i utvecklingsarbetet för kommunen för att uppnå utvecklingsstrategins mål. Vägledning för digitalisering 2017-2020 beskriver riktningen för kommunens verksamheter mot ett digitalt Tyresö.

Bild 3: Vägledning för digitalisering 2017-2020

Uppföljning

Redovisning till nämnd och kommunstyrelse sker i samband med delårsrapporterna per den 30 april och 31 augusti samt till verksamhetsberättelsen. I övrigt beslutar förvaltningschefen om principer, återrapportering och redovisning av resultat utifrån grundförutsättningarna.

Hållbar ekonomi

Hållbar ekonomi är kommunens arbetssätt för att på kort och lång sikt hushålla med sina ekonomiska resurser så att de gör mest nytta. När kommunen använder pengar är det medborgarnas skattepengar som används och därför måste syftet vara att göra mest möjlig nytta för kommunens invånare.

Grundförutsättningen hållbar ekonomi riktar sig mot två områden: En kostnadseffektiv verksamhet och kommunens finansiella ställning.

Kostnadseffektiv verksamhet

Tyresö kommun har en kostnadseffektiv verksamhet med hög kvalitet. Det är medarbetare och chefer som tillsammans ger förutsättningarna genom att skapa hållbara och effektiva processer på alla organisationsnivåer. Kvalitet och ekonomi hänger ihop, hållbara och stabila arbetssätt är oftast kostnadseffektiva. Effektiva processer innebär fokus på det som är viktigt att åstadkomma och minskar svinn och onödiga arbete.

Tabell 1: Grundförutsättningar med inriktning på kommunens verksamheter

Alla kommunens verksamhetsområden ska bedrivas inom ramen för tilldelade ekonomiska resurser.

Indikator	Senaste värde	Resultat- mål	Finansiellt mål
Indikatorer riktat mot verksamhetsområden			
Antal verksamhetsområden som bedriver sin verksamhet inom budgetram	12 av 17	17/17	
Andel verksamhetsområden ³⁾ med prognossäkerhet augusti inom +/- 1,0 %.	43 %	100 %	
Kommunövergripande indikatorer			
Samlat resultat för kommunens verksamhetsområden (mnkr)	- 34,0	0,0	Ja
Prognossäkerhet ¹⁾ delårsbokslut augusti ²⁾	0,5 %	+/- 0,5 %	

¹⁾ Prognossäkerhet mäts som differensen mellan prognosen och utfallet som andel av omsättning.

²⁾ Mäts på hela kommunens utfall exklusive skatter och utjämnning.

³⁾ Som verksamhetsområden räknas alla 19 verksamhetsområden samt finansförvaltningen. Finansförvaltningen delas två områden, skatter och utjämningsintäkter samt övrig finansförvaltning.

Kommunens finansiella ställning - Balans över tid

Kommunen följer principen om att varje generation ska bära sina egna kostnader. Det är denna princip som ligger till grund för balanskravet i kommunallagen: kommunen får inte skjuta underskott framför sig till kommande generationer. Kommunen får inte heller ha orimligt höga överskott, så att dagens skattebetalare betalar mer än sin del av kostnaden över tid.

Hållbar ekonomi är en fråga om vilka investeringar kommunen genomför och hur kostnaden för dessa finansieras. Investeringsnivån och reinvesteringsnivån är på en sådan nivå att kommunens anläggningstillgångar (t.ex. byggnader, VA-nät och vägar) inte tappar sin standard. I praktiken kostar nya investeringar mer än de investeringar som gjordes för 15-50 år sedan, vilket är orsaken att kommunen varje år har ett överskott som finansierar den ständigt ökande investeringskostnaden.

I översiktsplanen Tyresö 2035 uttrycker kommunen sin avsikt att ha en hållbar tillväxt i ett tempo anpassat till Tyresös förutsättningar. Det innebär ökade investeringar och därför siktar kommunen mot ett överskott på tre procent över en period för att finansiera delar av investeringarna. På så sätt motverkar kommunen att kapitalkostnaderna för framtida generationer blir orimligt stora.

Hållbar ekonomi innebär alltså en balans i dag för en balans i morgon. Det handlar om balans i driftsekomin varje år med överskott på nödvändig nivå. Det handlar om att göra kloka avvägningar av vilka investeringar kommunen kan genomföra när kapitalkostnaderna ska fördelas rättvist över generationerna.

Hållbara investeringar

Kommunen beaktar tre principer när investeringar genomförs: reinvesteringsbehov, kommunens utveckling samt en rättvis fördelning mellan generationer. Kommunen har valt tre indikatorer som uttrycker de förutsättningar som ska infrias för att målet ska uppfattas som uppfyllt.

Kombinationen av betydande reinvesteringsbehov och effekter av kommunens utveckling innebär ett högre investeringsbehov framöver än tidigare. En rättvis fördelning mellan generationerna innebär begränsningar för kommunens finansiella utrymme. Resultatmålen för indikatorerna är satta utifrån en avvägning mellan de tre principerna.

Under mandatperioden kan det bli nödvändigt att justera indikatorer och resultatmål för att bättre uttrycka vad som behövs för måluppfyllelse.

Finansiella mål

Kommunallagen föreskriver att en kommun ska ha finansiella mål som uttrycker när kommunen uppfattar att den har en god ekonomisk hushållning. Målen måste vara tydliga och enkelt mätbara. Kommunen har valt tre av de indikatorer som finns inom hållbar ekonomi som finansiella mål. De är särskilt markerade i tabell 1 och tabell 2.

Tabell 2: Grundförutsättningar med inriktning på kommunens finansiella ställning

Kommunens resultat ska under mandatperioden öka från två procent till tre procent av skatteintäkter, utjämning och generella statsbidrag

Indikator	Senaste värde	Resultatmål				Finansiellt mål
		2019	2020	2021	2022	
Årets resultat exklusive jämförelsestörande poster och markförsäljningsintäkter som andel av summan av skatteintäkter, utjämning och generella statsbidrag	3,4 %	2,0 %	2,5 %	3,0 %	3,0 %	Ja

Kommunen ska ha en investeringstakt som dels ser till att kommunens tillgångar behåller sitt värde, att kommunens utveckling säkras enligt översiktsplan Tyresö 2035 samt att kapitalkostnader fördelas rättvist mellan generationer.

Indikator	Senaste värde	Resultat- mål	Finansiellt mål
Kommunens soliditet exklusive pensionsåtagande intjänat före 1998.	38,9 %	min 32,0%	Ja
Avskrivningarnas andel av summan av skatteintäkter, utjämning och generella statsbidrag	4,3 %	max 5,0	
Låneskuld per invånare (tkr)	14,7	max 34,0	

Fakta: Indikatorer investeringstakt

Soliditet

Soliditet uttrycker hur kommunen finansierar sina tillgångar. Om kommunen finansierar investeringar genom lån kommer soliditeten att sjunka. Om en andel av investeringarna finansieras med ett ökat eget kapital (som kommunen uppnår genom årliga resultat/överskott), kan upplåning ske utan att soliditeten minskar. Hur stora investeringar kommunen kan tillåta sig med bibehållen soliditet är beroende av de överskott kommunen får, större överskott medger större investeringar. Soliditeten är ett nyckeltal som fångar detta. Indikatorn är ett bra jämförelsetal för den egna kommunen över tid, men inte lika bra i jämförelse med andra kommuner

Avskrivningarnas andel av skatteintäkterna

Avskrivningarnas andel av skatteintäkterna är ett mått som visar den belastning investeringarna påför kommunens årliga driftskostnader. Höjda investeringar innebär ökade avskrivningar. Skatteintäkterna påverkas av befolkningsutveckling, prisutveckling och konjunkturutveckling. Måttet blir jämförbart över tid: Om avskrivningarnas andel ökar innebär det ett tryck både mot dagens ekonomi men även mot framtida generationer.

Låneskuld per invånare

Utrycker skulduvecklingen över tid relaterat till befolkningen. Den är också ett uttryck för den skuldbelastning vi för vidare till de som bor i Tyresö i framtiden.

Hållbar kvalitetsutveckling

Helhetssyn och engagemang

Hållbar kvalitetsutveckling innebär att verksamhetsuppdraget utförs med bästa möjliga kvalitet med tillgängliga resurser. Verksamhetsutvecklingen tillgodoser dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina behov. Hållbar kvalitetsutveckling innebär även en förmåga att förstå och skapa värde för de som verksamheten är till för.

Verksamhetsuppdraget styrs i de flesta fall av en omfattande lagstiftning eller motsvarande styrdokument. Medborgares och intressenters behov och önskemål är vägledande. För att resurserna ska användas på bästa sätt måste det alltid finnas en balans mellan att göra rätt saker och göra saker på rätt sätt, den inre effektiviteten. Grundförutsättningen är att gemensamma förhållningssätt och effektiva arbetssätt skapar utrymme för verksamhetsutveckling och leder till minskade kvalitetsbristkostnader, ökad helhetssyn och engagemang.

Leda för hållbarhet

Engagerande ledare på alla nivåer ger förutsättningar för alla medarbetare att vara delaktiga och våga tänka nytt i verksamhetens utveckling. De leder arbetet med kvalitetsutveckling och ansvarar för att processerna och resultaten följs upp och förbättras. Genom gemensamma förhållningssätt och arbetssätt samt en tydlig gemensam målbild säkerställer de tillsammans med medarbetarna hållbara resultat nu och i framtiden. För att leda för hållbar kvalitetsutveckling har cheferna i Tyresö gedigen utbildning och praktisk erfarenhet i förändringsledning och systematiskt förbättringsarbete.

Medarbetare förbättrar, utvecklar och tänker nytt

Det är medarbetarna som med sin kompetens och sitt engagemang gör förbättringar och påverkar utvecklingen i verksamheten. Varje medarbetare är insatt i vilken betydelse de har för verksamhetsutvecklingen och ser sin roll i helheten. Medarbetarna tar ansvar för att samarbete och arbetssätt fungerar effektivt. De är delaktiga i uppföljning och utvärdering av processer och resultat. Förutsättningarna ändras hela tiden, det kräver kontinuerlig utveckling av kunskap och nya idéer.

För att kunna ha fokus på ständiga förbättringar har alla medarbetare en god kunskapsgrund i systematiskt förbättringsarbete. Kompetensutveckling och individuella utvecklingsmål är kopplade till behov i verksamhetens utveckling.

Flexibla arbetssätt, hållbara resultat och innovation

Verksamheterna har etablerade, stabila processer och medarbetarna har förmåga att ställa om arbetssätt utifrån nya förutsättningar. Förändrade resurser, krav, behov och möjligheter möts genom flexibilitet och nytänkande. Förbättringar som genomförs säkerställs långsiktigt för att uppnådda effekter ska kvarstå. Utvärderingar av arbetssätten leder till lärande och innovation.

Bild 4: Grundförutsättningar för verksamhetsuppdraget

Mål och intentioner i lagstiftning eller motsvarande nationella styrdokument är uppfyllda i syfte att skapa värde och förbättrad situation för medborgare och intressenter med hänsyn till deras behov och förväntningar.

- Tillsyn och kvalitetsgranskningar.

Utlovade kvalitets- och servicenivåer är uppfyllda.

- Kvalitetsgarantier, svarstider, väntetider, utredningstider och öppettider.

Hållbar kvalitetsutveckling säkerställs och drivs av engagerade och kompetenta chefer och medarbetare.

- Medarbetarundersökning.
- Ledningseffektivitet - mätmetod SIQ

Verksamheterna förbättras och utvecklas genom effektiva och innovativa processer och arbetssätt.

- Verksamhetsanalys och självutvärdering.

Varje verksamhet redovisar hållbara resultat som ligger i framkant i jämförelse med andra aktörer inom samma område.

- Kommunens kvalitet i korthet, KKIK.

Styrning, uppföljning och redovisning

Grundförutsättningarna för hållbar kvalitetsutveckling ingår som ett avsnitt i nämndplanen. De ska inte brytas ned eller ändras på nämndnivå eftersom de är direkt kopplade till hur verksamhetsuppdraget genomförs och verksamheten utvecklas. Grundförutsättningar handlar om grundkrav, gemensamma förhållningsätt och effektiva arbetssätt och riktar sig direkt till verksamhetsnivån.

Verksamheterna planerar och genomför verksamhetens uppdrag och utveckling för att uppfylla grundförutsättningarna. Relevanta nyckeltal och kvalitetsfaktorer används för att följa upp och redovisa verksamhetens resultat och väljs utifrån relevans för varje verksamhet. Förvaltningschefen ansvarar för styrning, uppföljning och redovisning av grundförutsättningarna.

Verksamhetsutvärderingar genomförs regelbundet för att följa upp och bedöma hur verksamheten lever upp till en hållbar kvalitetsutveckling.

För att kunna följa kvalitetsutvecklingen jämförs resultaten både med egna målvärden och med andra verksamheter, övriga kommuner eller organisationer. Benchmarking används systematiskt för att lära av de som är bäst inom ett område.

Attraktiv arbetsgivare

Engagemang

Som arbetsgivare är vi övertygade om att det är medarbetarna som skapar kvaliteten i vardagen för tyresöborna samt förbättringar och utveckling i verksamheten. För Tyresö kommun är det därför helt avgörande att få medarbetare som söker sig hit, som är engagerade och som utvecklas hos oss under hela anställningen. Vi utgår ifrån att engagerade och kompetenta medarbetare bidrar till högre måluppfyllelse samt att engagerade medarbetare uppfattar Tyresö kommun som en attraktiv arbetsgivare.

Ledarskap och medarbetarskap

Tyresö kommun har chefer som är trygga arbetsgivarföreträdare och som utövar ett gott ledarskap i samklang med ledarfilosofin. Det innebär att cheferna beskriver förväntningar och skapar förutsättningar för medarbetarna att genomföra sina uppdrag samt följer upp resultat och ger regelbunden återkoppling.

Nära ledarskap tillsammans – vi leder Tyresö framåt!

Tyresö kommuns medarbetare har möjlighet till delaktighet och förväntas ta ansvar för verksamheternas utveckling och sin egen. Vi har ett väl utvecklat medarbetarskap som ger medarbetarna en övergripande förståelse för sammanhang och sitt bidrag till helheten.

Ett välfungerande medarbetarskap och ett gott ledarskap förutsätter varandra och stärker den gemensamma organisationskulturen. En stark organisationskultur leder i kombination med genomtänkta strukturer och etablerade arbetssätt till ökad kvalitet och goda resultat för våra verksamheter. Det i sin tur skapar motivation och fortsatt engagemang.

Goda anställningsvillkor och anställningsförhållanden

Tyresö kommun har konkurrenskraftiga anställningsvillkor och goda anställningsförhållanden. Tillsammans med medarbetarna skapar vi ett arbetsliv som rymmer höga professionella ambitioner samtidigt som det ska vara möjligt att leva ett gott liv vid sidan av arbetet.

Bild 5: Grundförutsättningar för attraktiv arbetsgivare

Tyresö kommun är en attraktiv arbetsgivare dit medarbetare söker sig, är engagerade och utvecklas.

- Hållbart medarbetarengagemang, HME
- Personalomsättning

Tyresö kommun har chefer som utövar ett gott ledarskap

- HME (styrning)
- HME (ledarskap)

Tyresö kommun har engagerade medarbetare

- HME-fråga (motivation)

Tyresö kommun erbjuder goda anställningsvillkor och arbetsförhållanden

- Total sjukfrånvaro
- Systematiskt arbetsmiljöarbete
- Tyresö kommun har konkurrenskraftiga löner och anställningsvillkor

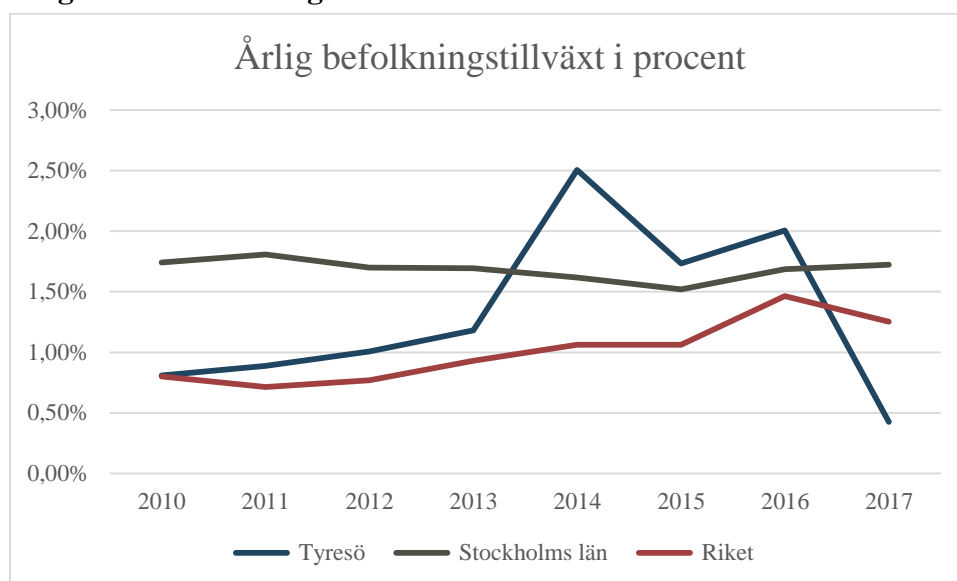

Planeringsförutsättningar

Befolkningsutveckling och prognos

Sveriges befolkning ökar, och det gäller också i Stockholmsregionen. Stockholms län har sedan 2010 haft en stabil befolkningstillväxt omkring 1,69 procent. Tyresös befolkningstillväxt är något lägre, med ett medelvärde på 1,32 procent, men tillväxten varierar kraftigt mellan åren. Efter tre år med en tillväxt klart över länet faller denna tillbaka 2017 till 0,43 procent. Vid slutet av 2017 hade kommunen en befolkning på 47 304 personer, en ökning med 201 under året. I översiktsplanen Tyresö 2035 har kommunen antagit ett mål om att växa till 60 000 invånare år 2035. Diagrammet nedan visar befolkningstillväxten i Tyresö, länet och riket under åren 2010–2017.

Diagram 1: Befolkningstillväxt 2010–2017

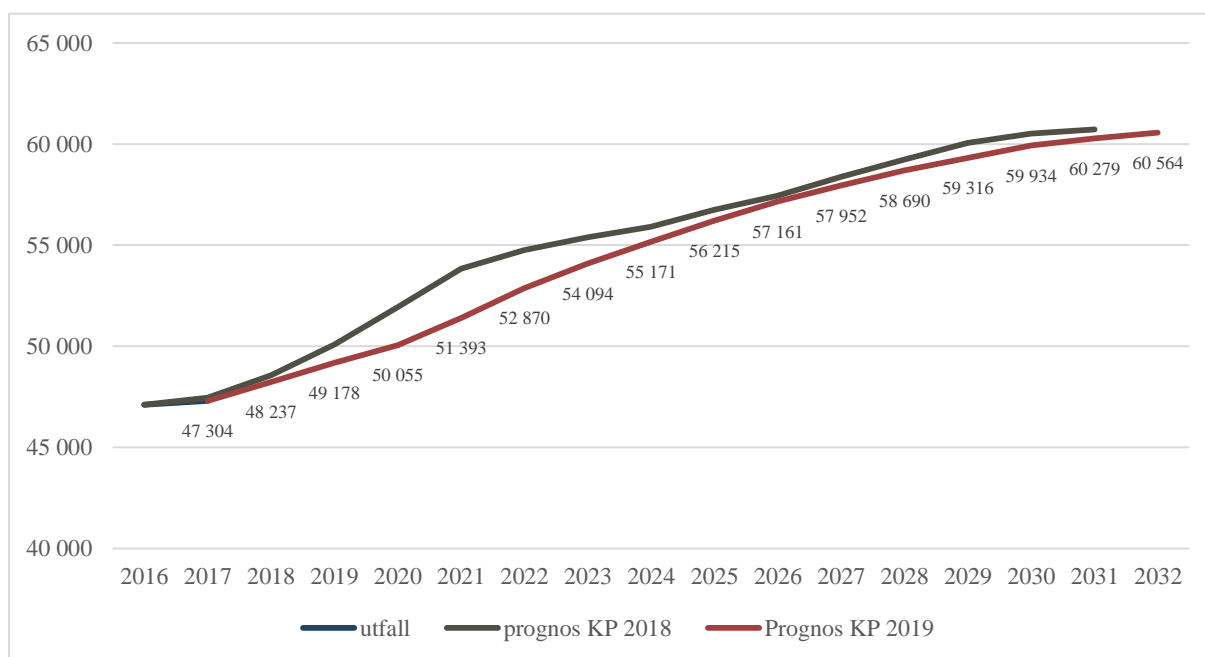

För 2017 anges tillväxt fram till 1 november.

Den svaga tillväxten 2017 var väntad i och med att inga nya större bostadsprojekt hade inflyttning under året. Kommunen hade alltså ingen kapacitet att växa. Däremot finns ett antal områden med inflyttning under 2018. Allt tyder på att 2017 blir ett hack i kurvan, och att befolkningstillväxten 2018 kan bli en bra bit högre än tillväxten i länet som helhet.

Även de närmaste åren finns flera bostadsprojekt som blir klara i Tyresö, därför är det rimligt att förvänta sig att tillväxten fortsätter även 2019. Därefter kan tillväxten bli mer beroende av hur bostadsmarknaden utvecklas i Stockholmsregionen. Under en lång period fram till 2017 har priserna för bostadsrätter ökat kraftigt varje år. Under 2017 mattades prisökningen av, och det blev även mot slutet av året en nedgång i bostadspriserna. Under början av 2018 har priserna stabiliserats. Rörelserna i bostadspriserna påverkar intresset att köpa nybyggda bostadsrätter. Det syns redan effekter på nybyggnation av bostäder i regionen med en mer avvaktande hållning från byggherrar. De projekt som är påbörjade kommer att genomföras, men avmattningen kan påverka Tyresös möjlighet att växa.

Detta påverkar den befolkningsprognos som ligger till grund för kommunplanen.

Diagram 2: Befolkningsprognos 2018–2027

Diagrammet visar prognosen för de kommande åren, samt en jämförelse med motsvarande prognos föregående år. Prognosen bygger på statistik över befolkningsrörelser i Tyresö, samt bedömningar om framtida byggplaner. Bedömningar av när pågående byggprojekt blir inflyttningsklara, samt i vilken grad och takt planerade projekt kommer att genomföras är relativt säkra för de närmaste två åren, därefter påverkas genomförandetakten av konjunktur och bostadsmarknaden.

Jämfört med förra årets prognos har tillväxttakten justerats ner för åren fram till 2021. Det innebär att befolkningen i det kortare perspektivet kommer att växa saktare. Med tanke på den nuvarande utvecklingen på bostadsmarknaden, är utvecklingen efter det mycket osäker.

Tabell 3: Befolkningsutveckling för valda åldersgrupper

Alder	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
0	475	546	572	597	631	661	680	695	707	714	717
1-5	2 984	3 017	3 059	3 093	3 265	3 430	3 613	3 718	3 806	3 873	3 912
6	634	612	670	694	624	673	647	726	750	772	790
7-9	2 061	2 020	1 948	1 957	2 026	2 048	2 048	1 993	2 087	2 157	2 272
10-12	2 095	2 097	2 138	2 120	2 087	2 027	2 045	2 109	2 121	2 113	2 047
13-15	2 028	2 088	2 159	2 168	2 179	2 233	2 226	2 194	2 125	2 141	2 197
16-18	1 892	1 960	1 968	2 070	2 145	2 229	2 248	2 262	2 316	2 306	2 272
19-64	27 263	27 919	28 594	29 200	30 110	31 013	31 839	32 534	33 168	33 759	34 184
65-79	5 954	5 954	5 929	5 892	5 945	6 028	6 019	6 044	6 091	6 154	6 331
80-	1 918	2 023	2 141	2 265	2 378	2 528	2 728	2 903	3 043	3 174	3 229
Summa	47 304	48 237	49 178	50 055	51 393	52 870	54 094	55 171	56 215	57 161	57 952

Av tabellen framgår hur befolkningsutvecklingen fördelas på de åldersgrupper som den kommunala servicen främst riktar sig till. De största ökningarna totalt sett sker i yrkesverksam ålder, samt deras yngre barn. Skolbarn förväntas inte öka i samma takt, under denna period. Dock kan man förvänta

sig motsvarande ökning i slutet av perioden och framåt då förskolebarnen växer upp och blir skolbarn. Då en stor del av befolkningsökningen kommer av inflyttning, kan också fördelningen i ålder på barn bli helt annorlunda än den historik som prognosen bygger på. Ökningen är enligt prognosen relativt stor även i den äldsta åldersgruppen. I vilken grad det kommer påverka behovet av äldreomsorg är mycket svårbedömt, då trenden är att Tyresöbor tycks behöva äldreomsorg i något lägre grad än i riket som helhet.

Konjunktur

Kommunen använder SKL:s (Sveriges kommuner och landsting) bedömningar av samhälls-ekonomiskt utveckling och skatteunderlag som grund för kommunens planeringsförutsättningar.

Högkonjunkturen kulminerar under 2019.

Svensk ekonomi är inne i en högkonjunktur. SKL räknar med att högkonjunkturen når sin topp under 2019, då den inhemska efterfrågan försvagas. Bland annat förväntas tillväxten i investeringarna att växla ner. Det är framförallt bostadsbyggandet som från en hög nivå inte längre kan växa i samma takt som tidigare. Även hushållens och kommunsektorns konsumtion ökar långsammare än tidigare. Försvagningen motverkas av att tillväxten i omvärlden har skjutit fart vilket leder till att svensk export växer snabbare.

SKL räknar med att kalenderkorrigerat BNP växer med 2,9 procent 2018, för att falla tillbaka till 2,1 respektive 1,4 procent 2019 och 2020. SKL räknar inte med någon ökning i arbetade timmar 2019 vilket resulterar i en snabb inbromsning av skatteunderlagstillväxten. Det finns en risk att det uppstår ett glapp mellan kommunsektorns intäkter och de kraftigt växande behoven av skola, vård och omsorg som den snabba befolkningsutvecklingen för med sig.

Tabell 4: Svensk ekonomi

Nyckeltal för den svenska ekonomin	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Procentuell förändring						
BNP*	3,0	2,7	2,9	2,1	1,4	1,6
Sysselsättning, timmar anställda*	2,6	2,0	2,1	0,1	-0,4	0,1
Relativ arbetslöshet	6,9	6,7	6,2	6,3	6,5	6,6
Timlön, konjunkturlönestatistiken	2,4	2,5	2,9	3,1	3,4	3,5
Konsumentpris KPIF-KS	1,3	1,7	1,6	1,6	2,1	2,0
Konsumentpris, KPI	1,0	1,8	1,7	2,1	2,8	2,8
Realt skatteunderlag	2,6	1,3	1,4	0,5	0,0	0,6
Befolkning 15-74 år	0,9	1,1	0,6	0,7	0,4	0,5

* Kalenderkorrigerat utveckling

Driftbudget 2019 och plan för 2020-2022

Ekonomi

Kommunen ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet. Vad detta innebär uttrycks i kommunens finansiella mål och grundförutsättningarna för en hållbar ekonomi. I kommunplanen 2019-2022 fastställs ett mål om att kommunens resultat ska växa till 3 procent av skatte- och utjämningsintäkterna. Målet har satts för att kommunen ska kunna finansiera delar av kommande investeringar och hålla tillbaka behoven av ökad upplåning.

Resursfördelningen verksamhetsområden

Anslagen till verksamhetsområdena bygger på tidigare budgetar samt en demografibaserad justeringsmodell. Modellen utgår ifrån befolkningsprognosen och befintliga nyttjandegrader som genererar volymbaserade anslag. Volymbaserade anslag har fastställts för alla verksamhetsområden utom näringsliv, kommunförbund och politisk verksamhet. Anslagen har också justerats för andra effekter, bland annat har internräntan sänkts från 1,75 till 1,0 procent. En anslagsjustering har gjorts för plan- och exploatering för att kompensera den underfinansiering som uppstod i slutet av 2016 då redovisningsprinciperna för eget arbete i investeringsprojekt ändrades. Denna justering har finansierats genom att budgetera för förväntade markförsäljningsintäkter inom exploateringsområdet. Efter de demografibaserade och tekniska justeringarna tillkommer politiska prioriteringar som påverkar anslagsfördelningen.

Tabell 5: Demografins ekonomiska effekter, 2018-2022

Förändring av ramar till följd av demografi, 2017 års prisnivå, tusen kronor

Demografins ekonomiska effekter, 2018-2022

Förändring av ramar till följd av demografi, 2017 års prisnivå, tusen kronor.

Verksamhetsområde - VO	2018-2019	2019-2020	2020-2021	2021-2022
Förskola	-2 536	4 059	11 001	17 997
Grundskola	6 171	4 999	414	2 364
Individ- och familjeomsorg	2 197	3 414	5 041	5 382
Omsorg om personer med funktionsnedsättning	900	903	906	909
Äldreomsorg	16 783	15 882	13 971	18 569
Gymnasieskola	4 121	6 280	10 105	9 077
Vuxenutbildning	457	597	896	889
Arbete och integration	185	242	364	361
Bibliotek, kultur och fritid, inkl. fritidsgårdar	1 464	1 795	2 714	3 204
Plan och exploatering	117	118	118	119
Väghållning och park	327	329	330	331
Miljö, trafik och övrigt	30	30	30	30
Gemensam verksamhet	566	568	571	573
Bygglövsverksamhet	22	22	23	23
Totalt	30 805	39 237	46 484	59 827

Prishöjningar och effektiviseringskrav

Principen för anslagen är att dessa ska vara kompenserade för prishöjningar. I år har prishöjningarna satts till 2 procent. Kravet på att kommunen ska uppnå ett resultat på minst 2 procent 2019 innebär dock att kommunens förväntade skatteintäkter inte räcker till. Därför ligger i budgeten ett generellt effektiviseringskrav på 2 procent, för alla verksamhetsområden utom förskola, grundskola, gymnasieskola och kommunalförbund som inte har något effektiviseringskrav. Nettoeffekten blir att de flesta verksamheter inte har fått någon uppräknings i 2019 års anslag. Beräkningen av anslagen beskrivs på detta sätt för att synliggöra de effektiviseringskrav som läggs mot verksamhetsområdena.

Prishöjningar som påverkar verksamheten

Prishöjningar som drabbar kommunens verksamheter är först och främst lönekostnadshöjningar men även vanlig inflation. Många av våra personalgrupper har sifferlösa löneavtal, men kommunen har i lönerörelserna utgått från lönehöjningar på strax över 2 procent. Detta är i överensstämmelse med avtalet inom industrin ("märket"). Löneökningar utöver detta, på grund av löneglidning och att vissa avtalsområden har högre utfall kompenseras inte. När det gäller inflation jämför vi oss med förväntad inflation på 1,6 procent (enligt inflationsmättet KPIF-KS som exkluderar ränte- och skatteeffekter och som därför är lämpligt för våra verksamheter).

För verksamheter där löneutvecklingen ligger strax över 2 procent bör prishöjningskompensationen på 2 procent vara tillräcklig. För verksamheter där avtalen ger större utfall eller där löneglidning driver upp lönerna innebär prisjustering på 2 procent en underkompensation.

Politiska prioriteringar

- Verksamhetsområdena förskola, grundskola och gymnasieskola får inget effektiviseringskrav. Innebär en prioritering med 6,5 mnkr för förskola, 13,8 mnkr för grundskola, 4,5 mnkr för gymnasieskola samt 0,8 mnkr för kommunalförbund.
- Grundskolan får ett tillskott på 2,0 mnkr som nämnden kan disponera för riktade satsningar.
- Individ- och familjeomsorgen hade stora underskott 2017, och fick i budget 2018 ett ej ramhöjande extra anslag på 8,0 mnkr för 2018. Trots detta prognosticeras ett betydande underskott även 2018. För att möjliggöra att verksamheten får arbetsro att vidta åtgärder för att komma i ram tillskjuts 10,0 mnkr i ett ej ramhöjande anslag för 2019. Detta innebär ytterligare 2,0 mnkr utöver det anslag verksamheten hade 2018.
- Bibliotek, kultur och fritid får ramhöjande anslag på 3,5 mnkr för att täcka höjda hyreskostnader för Fårdala ridhus och konstgräsplan Strand.
- Omsorgen om personer med funktionshinder får ett anslag på 6,4 mnkr för driftskostnader i en ny gruppbostad.
- Väghållning och park får sänkt anslag med 4,8 mnkr. Anslaget för vägbeläggning minskas med 3,4 mnkr, i stället tillförs ett investeringsanslag på 10,0 mnkr. Att bokföra vägbeläggning som investering är korrekt enligt principen om komponentavskrivning. Detta innebär ökad takt i åtgärder för vägbeläggning. Utöver detta sänks anslaget för vinterväghållning med 1,4 mnkr.
- Anslaget för gemensam verksamhet sänks med 1,0 mnkr för att finansiera ramhöjningen inom individ- och familjeomsorgen. Sänkningen avser endast 2019 och är inte ramsänkande.
- Verksamhetsområdet politik har fått en uppräknings med 3,1 mnkr som effekt av den nya politiska organisationen.

Budgetförutsättningar 2020 till 2022

Budgeten 2019 siktar på ett överskott på 2 procent av skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämningsystemet. För 2020 ska överskottet höjas till 2,5 procent och för de två följande åren till 3,0 procent. För att uppnå dessa resultat kommer det att behövas effektiviseringar 2020 på 17,3 mnkr och ytterligare effektiviseringar 2021 på 16,6 mnkr. Om besparingarna genomförs 2020 och 2021 kommer det att finnas ett utrymme 2022 på 10,9 mnkr.

Tabell 6: Driftbudget 2019-2022

Driftbudget i sammandrag 2019-2022, miljoner kronor.

	2019	2020	2021	2022
Verksamhetens nettokostnader	-2 605,4	-2 697,5	-2 788,1	-2 918,8
Skatter, generellastatsbidrag och utjämnung	2 663,7	2 775,3	2 885,6	3 022,9
Finansnetto	-5,0	-8,5	-11,0	-13,5
Årets resultat	53,3	69,3	86,5	90,6

Investeringar och finansiering

Det totala investeringsprogrammet uppgår till 2 736 mnkr. Av de 2 100 mnkr som har beslutats 2017 eller tidigare hade investeringar omfattande 387 mnkr genomförts i pågående projekt vid slutet av 2017. Det innebär att 1 713 mnkr kvarstår att genomföra av tidigare beslutade investeringar. Projekt för ytterligare 636 mnkr läggs till i investeringsprogrammet för 2019-2022. Av dessa avser en stor del (197,0) mkr samlingsanslag för lokaler, inventarier, IT, gata park, fritidsanläggningar sam samhällsbyggnadsutredningar. Från 2019 kommer dessa samlingsanslag uppgå till 119 mnkr årligen.

Utöver detta anslås 440 mnkr som nya projekt och tilläggsanslag till befintliga projekt. Från programmet utgår projekt som inte längre är aktuella och som inte kommer att genomföras med 207 mnkr. Nettotillväxten i investeringsprogrammet är därmed 430 mnkr.

Programmet omfattar alla investeringar som kommunen tidigare har fattat beslut om samt de nya och förändrade investeringar som ska fattas beslut om i kommunplan 2019. Anslaget omfattar alla kostnader i ingående projekt. Upparbetade kostnader fram till 2017 redovisas, samt investeringsprognos för de fyra åren 2018 till 2021. Investeringar som inte kommer att genomföras förrän 2022 eller senare budgeteras som en klumpsumma. För samlingsanslagen har anslaget för fyra år, 2018-2021, tagits upp.

För exploateringsprojekt är det ”nettoinvesteringen” som ingår i programmet. Projekten budgeteras båda med en kostnadssida och en intäktsida (exploateringsbidrag, gatukostnadsersättning samt VA-anslutningsavgift).

Investeringarnas finansiering och driftskonsekvenser

Investeringarna finansieras delvis genom kommunens kassaflöde, delvis genom bidrag och avgifter som tas ni när investeringarna genomförs (exploateringsbidrag, gatukostnader, VA-anslutningsavgift),

delvis genom markförsäljningsintäkter som uppstår i exploateringsprojekt och slutligen lånefinansieras resterande del.

Hur de färdiga projekten påverkar kommunens driftsekonomi varierar. Projekten delas upp i:

- Skattefinansierade: Kapitalkostnaderna kommer att finansieras av kommunens skatteintäkter. Dessa projekt kan sedan delas upp i:
  - Demografifinansierade: Projekt som genomförs för att möta effekterna av en ökad befolkning. De medel verksamheterna får genom den demografiska resursfördelningsmodellen förväntas täcka kostnaderna. (exempelvis nya förskolor)
  - Anslagsfinansierade: Projekt där ökade driftskostnader kommer att innebära behov av ökade anslag för verksamheten. (exempelvis nya gruppbofästäder eller ny ishall)
- Självfinansierade: kapitalkostnaderna finansieras genom de intäkter som tas in när projekten genomförs eller genom avgifter i driftsfasen (exempelvis exploateringsprojekt, VA-investeringar, parkeringshus)

I praktiken är en hel del projekt "blandprojekt" som både består av skattefinansierade och självfinansierade delar eller som delvis är demografifinansierade och delvis anslagsfinansierade.

Ett arbete pågår med att tydliggöra de olika projektens drifts- och finansieringskonsekvenser. Målsättningen är att detta även ska bli tydligare i kommunplanen i framtiden. Det kommer även leda till en förbättring för kommunens budgetering och ekonomiska uppföljning.

Nya projekt i investeringsprogrammet

Exploateringsprojekt

Östra Tyresö etapp 13-17 är ett område som omfattar Fasanvägen, Bergholm, Racksta och Trinntorp med mera. Den totala kostnaden uppgår till 456,3 mnkr medan intäkterna budgeterats till 368,7 mnkr vilket ger en nettokostnad på 87,6 mnkr. Nettokostnaden för projektet kommer att behöva skattefinansieras.

Trollbäckens centrum är ett område där arbetet med ett planprogram pågår, och där avsikten är att fatta beslut under 2018. Kostnadssidan av området har från stadsbyggnadsförvaltningen beräknats till 335,3 mnkr, men är beroende av politiska beslut om ambitionsnivåer. Området kommer även att generera intäkter, men dessa är beroende av politiska beslut om exploateringsgrader. I och med att områdets omfattning är oklar lyfts inte området som helhet in i programmet. Utöver de 2,0 mnkr som anslogs för utredning förra året tillförs ett investeringsanslag om 10 mnkr för åtgärder som påbörjas under 2019 under förutsättning att planprogrammet antas.

För utredning av ett nytt område, Bollmoravägen, begärs ett anslag på 2,0 mnkr.

Under rubriken övriga exploateringar/egenfinansierade projekt läggs ett nettoanslag om 73 mnkr till i investeringsprogrammet. Till projektet Strandängarna tillförs ytterligare medel om 15,0 mnkr för att möjliggöra att de åtgärder som planerats kan genomföras. Utöver detta tillkommer det stora projektet

Granängstorget, samt ett antal mindre projekt Prästgårdsvägen/Apelvägen, Granängsvägen, Granitvägen, Bäverbäcken samt Södergården.

Under rubriken samhällsbyggnadsfrågor/verksamhetsrelaterat förs ett anslag om totalt 12,2 mnkr för Bollmora verksamhetsområde, Brygga Klövberget, utredning Öringesjön samt ett nytt anslag för masshanteringsplatser.

Under 2018 har kommunfullmäktige beviljat ett extra anslag om 68,4 mnkr för köp av fastigheten Erstavik 6:1 för att lägga denna till markreserven. Marken är belägen strax utanför kommungränsen, och avsikten är att justera kommungränsen. Utöver detta ligger ett årligt samlingsanslag på 10,0 mnkr var för köp av mark till kommunens markreserv.

Det tidigare budgeterade Trädgårdsstaden kommer inte att genomföras inom överskådlig framtid. Projektet är borttaget, vilket innebar en minskning med 60 mnkr samt att 3,1 mnkr i upparbetade kostnader kommer att bokföras som förgäveskostnader under 2018.

Verksamhetslokaler/Fritidsanläggningar

Som resultat av beslut som redan har fattats i kommunfullmäktige har anslaget för ny ishall i norra Tyresö centrum samt utökat anslag för konstgräsplan Strand lagts in i programmet. Anslagna medel för stödboenden Sågentomten tas bort från investeringsprogrammet, vilket minskar investeringsprogrammet med 42,0 mnkr men medför att förgäveskostnader om 0,6 mnkr bokförs på 2018.

I investeringsprogrammet finns nya verksamhetslokaler i enlighet med den antagna lokalförsörjningsplanen. Ett anslag om 5,0 mnkr har införts knutet till ombyggnation av Kumla bibliotek till förskola. Utöver detta medför lokalförsörjningsplanen inga nya anslag i investeringsprogrammet, men några projekt där den framtida kostnaden inte har fastställts har lyfts med.

Samlingsanslag

Inom ett antal områden anslår kommunen samlingsanslag för investeringar. Anslagen får prioriteras av nämnderna för projekt inom området som anslaget avser och nämnden förväntas själva finansiera de kapitalkostnader som uppstår inom befintlig ram.

För 2019 ökas det årliga anslaget för VA-investeringar från 13,0 till 20,0 mnkr. Samlingsanslaget för fastighet, initierat av hyresgäst sänks från 25,0 till 20,0 mnkr medan ett nytt anslag för inventarier för förvaltningar införs med 5,0 mnkr.

Ett nytt samlingsanslag läggs in för vägbeläggning med 10,0 mnkr som effekt av att komponentavskrivning har införts för våra vägar. Detta samlingsanslag kommer avvika från övriga samlingsanslag i och med att nämnden inte ska finansiera kapitalkostnaderna inom befintlig ram, utan att ram för tillkommande kapitalkostnader kommer behöva tillföras årligen.

Ett nytt samlingsanslag läggs in med 20 mnkr årligen som förfogandemedel för kommunstyrelsen för lokalinvesteringar/utredningar. Medlen är tänkta att vara för förstudier och programhandlingar, men endast i en förberedande fas, och vara tillgängliga utan särskilt beslut i kommunfullmäktige.

Samlingsanslaget för cykelplan som ingår i gata och parks anslag var 8 mnkr årligen för 2017 och 2018. Från och med 2019 sätts detta till 6 mnkr årligen.

I och med detta uppgår samlingsanslaget för 2019 till 119 mnkr jämfört med 84 mnkr år 2018.

Verksamhetsområden

I detta avsnitt redogörs för kommunens 20 verksamhetsområden, deras ansvarsområde och budget för kommande år. Anslaget för perioden anges i 2018 års prisnivå utifrån de demografiska förutsättningar och politiska prioriteringar som anges i denna kommunplan för åren 2019-2022. Anslaget omprövas och fastställs av kommunfullmäktige varje år utifrån bland annat förändrade demografiska förutsättningar.

Nämnderna har ansvaret för att, för varje verksamhetsområde, bryta ned de strategiska målen till nämndmål samt fastställa budgeten för de olika verksamheterna inom verksamhetsområdet.

Särskilda uppdrag:

- Ta fram en strategi för näringsliv och entreprenörskap under 2019.
- Tillgänglighetsplan - Tillgänglighetsplanens förslag och aktiviteter behandlas för respektive verksamhetsområde vid framtagandet av nämndplan. Kommunövergripande förslag på aktiviteter behandlas av kommunstyrelsen.
- Integrationsstrategi - Integrationsstrategins förslag och aktiviteter behandlas för respektive verksamhetsområden vid framtagande av nämndplan. Kommunövergripande förslag på aktiviteter behandlas av kommunstyrelsen.

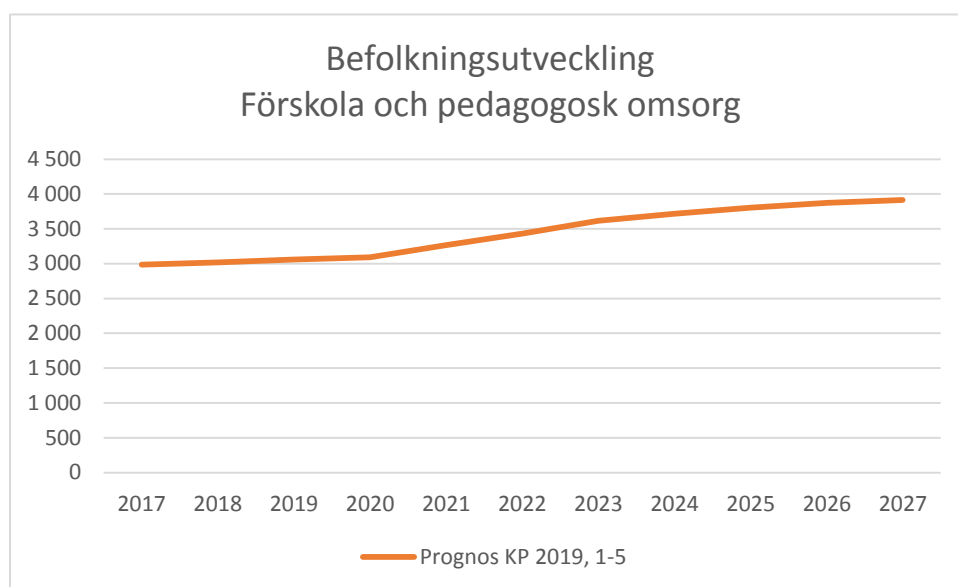
Se bilaga 5 för nämndernas ansvar för verksamhetsområden.

Verksamhetsområde 1 - Förskola och pedagogisk omsorg

Verksamhet och syfte

Verksamhetsområdets uppdrag är att ansvara för förskola och pedagogisk omsorg för alla barn i förskoleålder i Tyresö kommun. Förskolan ska bedriva en god pedagogisk verksamhet. Förskolan ska vara trygg, lärorik och utvecklande för alla barn som går där. Utbildningen i förskolan syftar till att barn ska inhämta och utveckla kunskaper och demokratiska värden. Förskolan ska uppmuntra och stärka barnens medkänsla och inlevelse i andra människors situation, och alla människors lika värde. Den ska främja alla barns utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Verksamheten styrs av skollagen och förskolans läroplan. Den pedagogiska omsorgens uppdrag är att erbjuda barn lärande, omsorg och omvårdnad. Läroplanen för förskolan ska vara vägledande för verksamheten.

Inom verksamhetsområdet ligger ansvaret för barnhälsan, en stödfunktion som arbetar med konsultation till och handledning av förskolans personal med barnet i fokus.

Anslag till verksamhetsområdet

Mkr.	Budget				
	2019	2020	2021	2022	
Anslag - VO 1	-	330,5	341,1	358,9	384,1
Förskola och pedagogisk omsorg					

Anslaget för förskola är beräknat utifrån demografisk utveckling för åldersgruppen 1-5 år. Verksamheten har tillförts prisuppräknning med 2,0 procent utöver uppräknning för demografisk utveckling.

Aktuella investeringar

I investeringsprogrammet finns för förskoleområdet medel avsatta för nya förskolor på Akvarievägen och Breviksvägen, samt för anpassning av Kumla biblioteks lokaler till förskoleverksamhet. Alla

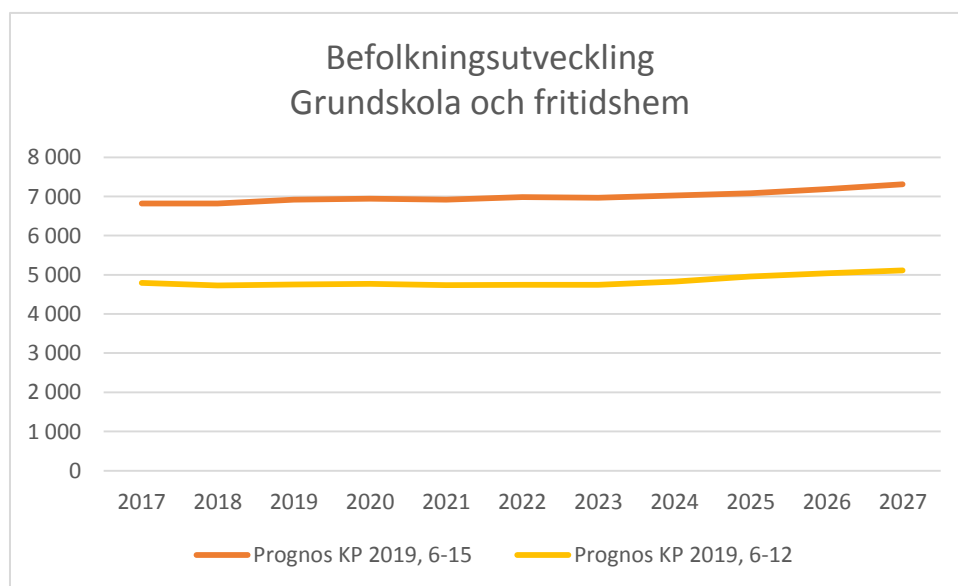
dessa projekt förväntas genomföras 2018-2019. Därutöver finns medel för renovering av Skrindans förskola. När detta projekt kommer genomföras är mer osäkert.

Verksamhetsområde 2 - Grundskola inklusive grundsärskola och fritidshem

Verksamhet och syfte

Verksamhetsområdets uppdrag är att ansvara för grundskola inklusive grundsärskola och fritidshem för alla barn i grundskoleålder i Tyresö kommun. Utbildningen i grundskolan syftar till att elever ska inhämta och utveckla kunskaper och demokratiska värden. Den ska bidra till alla elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Skolan ska främja förståelse för andra människor och förmåga till inlevelse. Grundsärskolan ska ge elever med utvecklingsstörning en utbildning anpassad till elevens förutsättningar och så långt det är möjligt motsvara den som ges i grundskolan. Fritidshemmet ska stimulera elevernas utveckling och lärande samt erbjuda dem en meningsfull fritid och rekreation. Verksamheten styrs av skollag och läroplan.

Inom verksamhetsområdet ligger ansvaret för elevhälsan, en verksamhet vars syfte är att arbeta förebyggande för att främja lärande och hälsa.

Anslag till verksamhetsområdet

Mkr.	Budget				
	2019	2020	2021	2022	
Anslag - VO 2	-	704,1	721,1	735,4	751,8
Grundskola inkl. grundsärskola och fritidshem					

Anslaget för grundskola är beräknat utifrån demografisk utveckling i fem delar.

Grundskoleverksamhetens anslag beräknas separat för åldersgrupperna 6 år och 7-15 år.

Skolbarnomsorgen beräknas i tre åldersgrupper 6 år, 7-9 år samt 10-12 år.

Verksamheten har tillförts prisuppräknning med 2,0 procent utöver uppräknning för demografisk utveckling. Utöver det har verksamheten tillförts ett extra anslag om 2,0 mnkr för riktade satsningar utifrån politisk prioritering.

Aktuella investeringar

I investeringsprogrammet finns för grundskoleområdet medel avsatta för en ny skola i Fornudden.

Planen är att projektet påbörjas hösten 2018 och pågår fram till 2021. Tillagningsköket i

Sofiebergsskolan är i princip klart, men ännu ej slutredovisat.

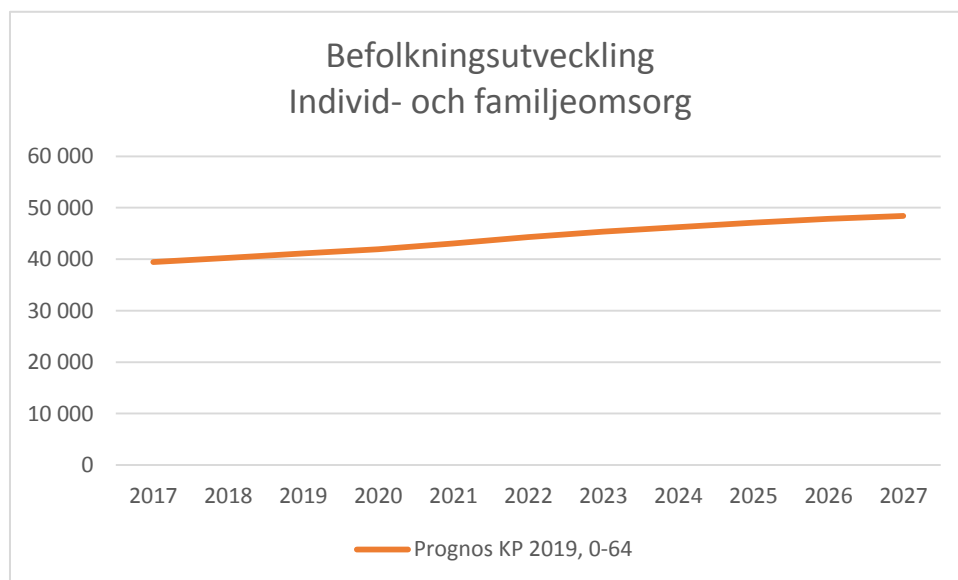
Utöver detta finns medel för reinvesteringar i Njupkärr, Kumla, Bergfoten och Krusboda skolor.

Genomförande av dessa projekt är beroende av en analys av lokalernas status samt grundskolans framtida lokalbehov.

Verksamhetsområde 3 – Individ och familjeomsorg

Verksamhet och syfte

Verksamhetsområdets uppdrag att utgöra skyddsnet för att de som bor eller vistas i Tyresö genom förebyggande och individuellt inriktade insatser får den hjälp och det stöd de behöver för att kunna leva i ekonomisk och social trygghet.

Anslag till verksamhetsområdet

Mkr.	Budget				
	2019	2020	2021	2022	
Anslag - VO 3 Individ och familjeomsorg	-	187,3	174,4	183,1	192,3

Anslaget för individ- och familjeomsorg är beräknat utifrån demografisk utveckling för åldersgruppen 0-64 år. Verksamheten har tillförts prisuppräknning med 2,0 procent och ett effektiviseringskrav på 2,0 procent. Utöver detta har verksamheten tillförts 10,0 mnkr i ett ej ramhöjande anslag för 2019. Detta innebär ytterligare 2,0 mnkr utöver det anslag verksamheten hade 2018.

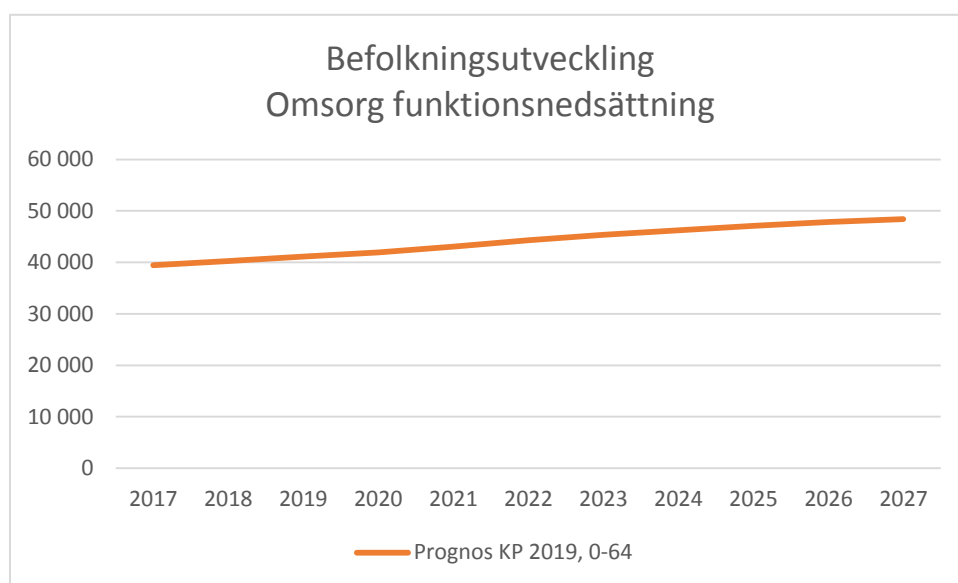
Aktuella investeringar

I investeringsprogrammet finns för individ- och familjeomsorg medel avsatta för sociala boenden på Töresjövägen och Björkvägen. Boendena delas med omsorgen om personer med funktionsnedsättning.

Verksamhetsområde 4 – Omsorg om personer med funktionsnedsättning

Verksamhet och syfte

Verksamhetsområdets uppdrag är att genom olika former av omsorg och stöd skapa förutsättningar för Tyresöbor med funktionsnedsättning att kunna leva ett så självständigt liv som möjligt, välja sitt boende, ha en givande fritid och delta i arbetslivet samt att ge anhöriga som vårdar en närstående avlastning och stöd.

Anslag till verksamhetsområdet

Mkr.	Budget				
	2019	2020	2021	2022	
Anslag - VO 4	-	287,9	294,5	301,1	307,7
Omsorg om personer med funktionsnedsättning					

Anslaget för omsorgen om personer med funktionsnedsättning är beräknat utifrån demografisk utveckling för åldersgruppen 0-64 år. Verksamheten har tillförts prisuppräkning med 2,0 procent och ett effektiviseringskrav på 2,0 procent vilket i praktiken innebär att verksamheten netto inte fått någon uppräkning utom för demografisk utveckling.

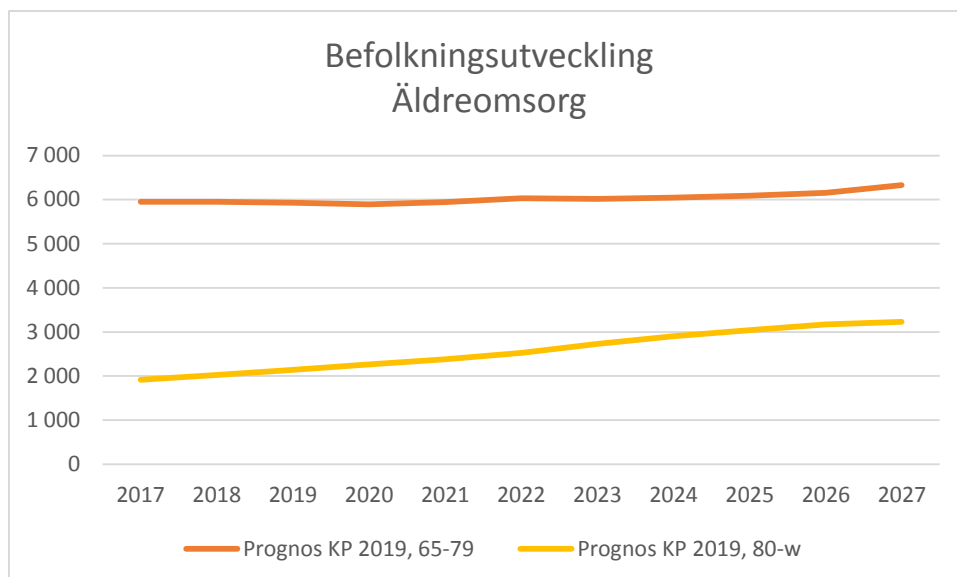
Aktuella investeringar

I investeringsprogrammet finns för omsorgen om personer med funktionsnedsättning medel avsatta för sociala boenden på Töresjövägen och Björkvägen. Boendena delas med individ- och familjeomsorg.

Verksamhetsområde 5 – Äldreomsorg

Verksamhet och syfte

Verksamhetsområdets uppdrag är att genom bland annat stöd i hemmet eller vård- och omsorgsboende skapa förutsättningar för ett självständigt liv för Tyresöbor som inte längre själva klarar sin omvårdnad till följd av funktionsnedsättningar orsakad av åldrande eller sjukdomar samt att ge anhöriga som vårdar en närstående avlastning och stöd.

Anslag till verksamhetsområdet

Mkr.	Budget				
	2019	2020	2021	2022	
Anslag - VO 5 Äldreomsorg	-	351,1	374,3	395,9	422,5

Anslaget för äldreomsorg är beräknat utifrån demografisk utveckling för åldersgruppen i sex olika åldersgrupper: 65-69 år, 70-74 år, 75-79 år, 80-84 år, 85-89 år samt över 90 år. Verksamheten har tillförts prisuppräkningsmedel med 2,0 procent och ett effektiviseringskrav på 2,0 procent vilket i praktiken innebär att verksamheten netto inte fått någon uppräkningsmedel utom för demografisk utveckling.

Aktuella investeringar

Inga investeringsmedel av avsatta i investeringsprogrammet för verksamhetslokaler inom äldreomsorgen. Kommunen har långt komna planer om att hyra nya verksamhetslokaler av en extern aktör för ett nytt äldreboende i egen regi.

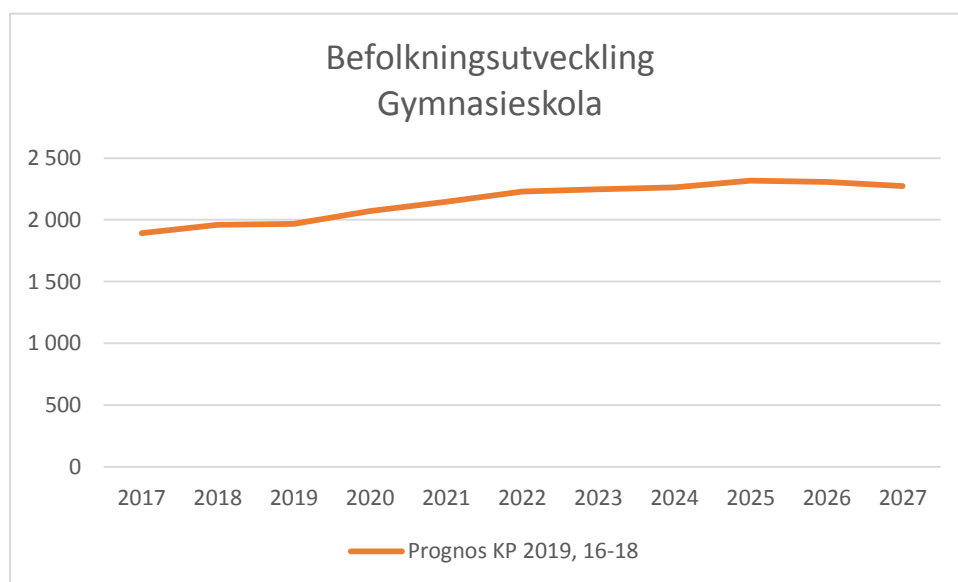

Verksamhetsområde 6 Gymnasieskola

Verksamhet och syfte

Verksamhetsområdet ansvarar för gymnasieskola och gymnasiesärskola för alla ungdomar i gymnasieålder i Tyresö kommun. Syftet med gymnasieskolornas och gymnasiesärskolornas utbildningar är att förbereda eleven för framtida studier och arbetsliv. Varje elev ska utvecklas utifrån sin potential och individuellt lotsas fram till att nå sina utbildningsmål. Tyresö kommun har sedan 2011 tecknat samverkansavtal med övriga kommuner i länet. Detta innebär att eleverna kan söka till såväl fristående som kommunala skolor i hela länet och blir antagna på samma villkor, oavsett hemkommun.

På Tyresö gymnasium finns yrkesprogram och introduktionsprogram. Gymnasiesärskolan för elever med målgruppsstillhörighet erbjuder två yrkesinriktningar och ett individuellt program.

Anslag till verksamhetsområdet

Mkr.	Budget				
	2019	2020	2021	2022	
Anslag - VO 6 Gymnasieskola	-	228,6	239,5	254,4	268,5

Anslaget för gymnasieskola är beräknat utifrån demografisk utveckling för åldersgruppen 16-18 år. Verksamheten har tillförts prisuppräknning med 2,0 procent utöver uppräknning för demografisk utveckling.

Aktuella investeringar

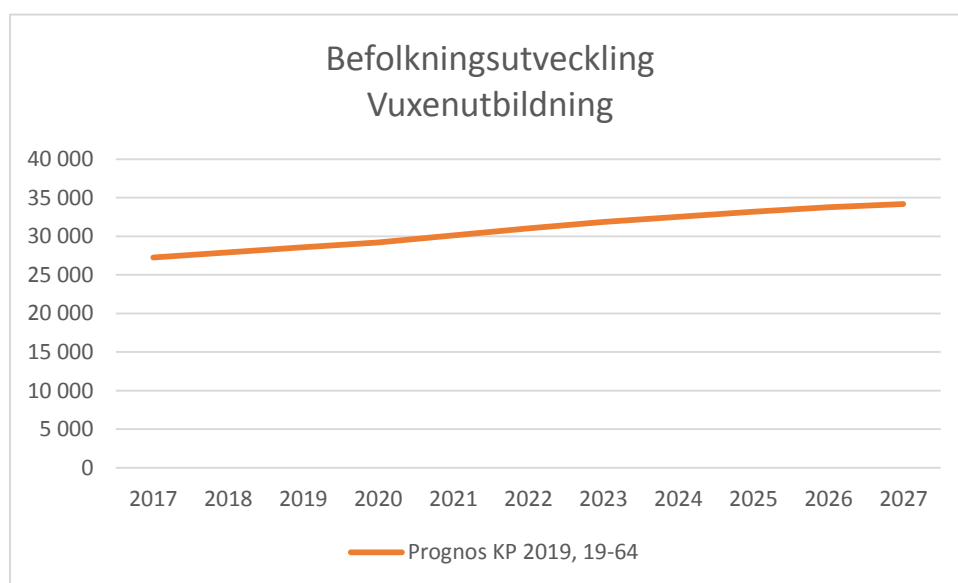
Inga investeringsmedel av avsatta i investeringsprogrammet för verksamhetslokaler inom gymnasieskolan.

Verksamhetsområde 7 Vuxenutbildning

Verksamhet och syfte

Verksamhetsområdet ansvarar för vuxenutbildningen i Tyresö. Centrum för livslångt lärande (C3L) är Tyresö kommuns lärcenter för vuxenutbildning. C3L ska förmedla kunskaper och stödja eleverna så att de kan arbeta och verka i samhället. Syftet med verksamheten är att möjliggöra fortsatta studier.

Centrum för livslångt lärande bedriver kommunal vuxenutbildning på grundläggande och gymnasial nivå, särskild undervisning för vuxna (sär vux), gymnasiala yrkesutbildningar, yrkeshögskoleutbildningar samt svenska för invandrare (sfi) och studie- och yrkesvägledning.

Anslag till verksamhetsområdet

Mkr.	Budget				
	2019	2020	2021	2022	
Anslag - VO 7	-	28,2	29,3	30,8	32,3
Vuxenutbildning					

Anslaget för vuxenutbildning är beräknat utifrån demografisk utveckling för åldersgruppen 19-64 år. Verksamheten har tillförts prisuppräknings med 2,0 procent och ett effektiviseringskrav på 2,0 procent, vilket i praktiken innebär att verksamheten netto inte fått någon uppräknings utom för demografisk utveckling.

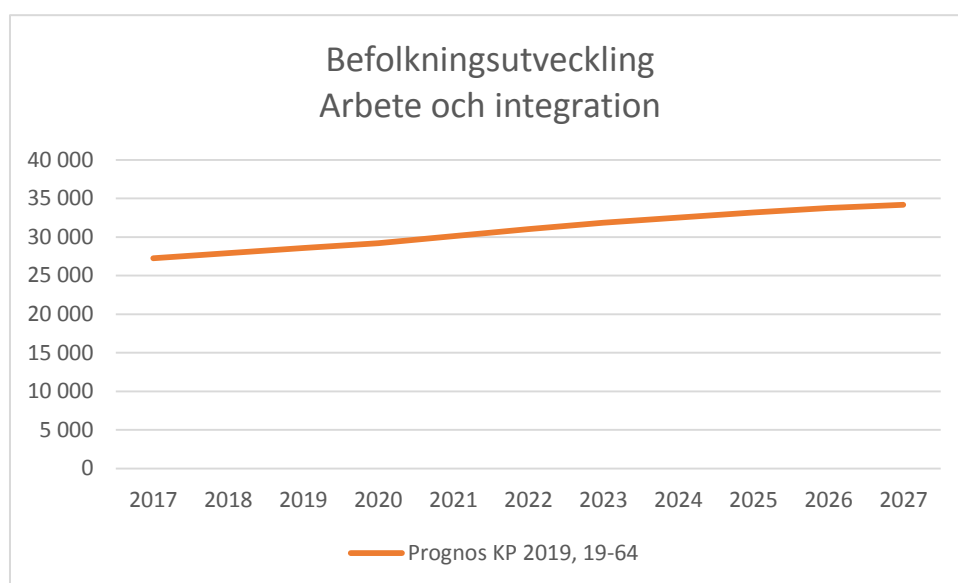
Aktuella investeringar

Inga investeringsmedel är avsatta i investeringsprogrammet för verksamhetslokaler inom vuxenutbildningen.

Verksamhetsområde 8 Arbete och integration

Verksamhet och syfte

Verksamhetsområdet ansvarar för olika former av stöd och arbetsmarknadsåtgärder. Verksamhetens syfte är att hjälpa och stötta de Tyresöbor som är eller riskerar att bli arbetslösa samt arbeta för ett mer integrerat samhälle genom att underlätta för flyktingar, invandrare och personer med funktionsnedsättningar att etablera sig på arbetsmarknaden. Verksamheten sker i samarbete med vuxenutbildningen, arbetsförmedlingen och försörjningsstödsenheten inom socialförvaltningen.

Anslag till verksamhetsområdet

Mkr.	Budget				
	2019	2020	2021	2022	
Anslag - VO 8	-	11,3	11,8	12,4	13,0
Arbete och integration					

Anslaget för arbete och integration är beräknat utifrån demografisk utveckling för åldersgruppen 19-64 år. Verksamheten har tillförts prisuppräknning med 2,0 procent och ett effektiviseringskrav på 2,0 procent, vilket i praktiken innebär att verksamheten netto inte fått någon uppräknning utom för demografisk utveckling.

Aktuella investeringar

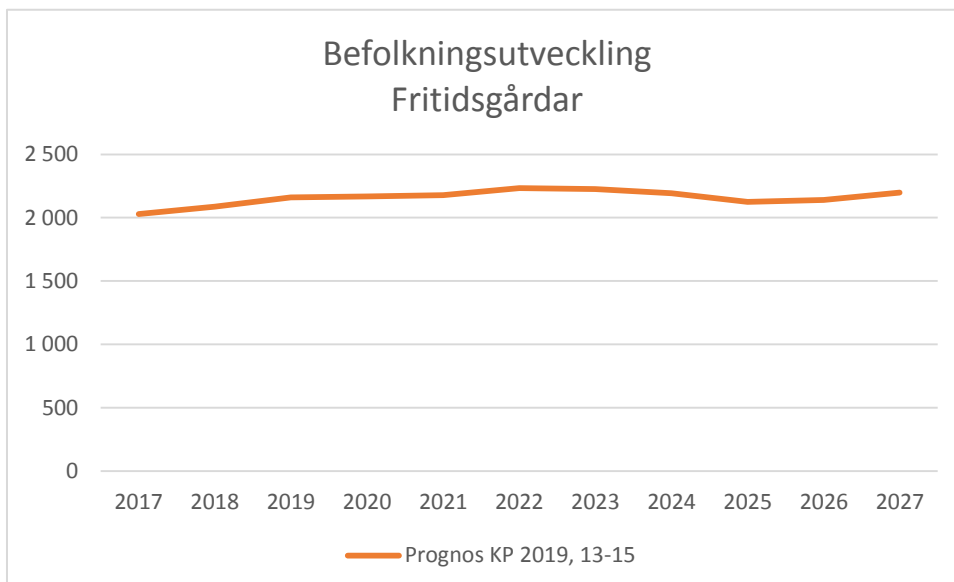
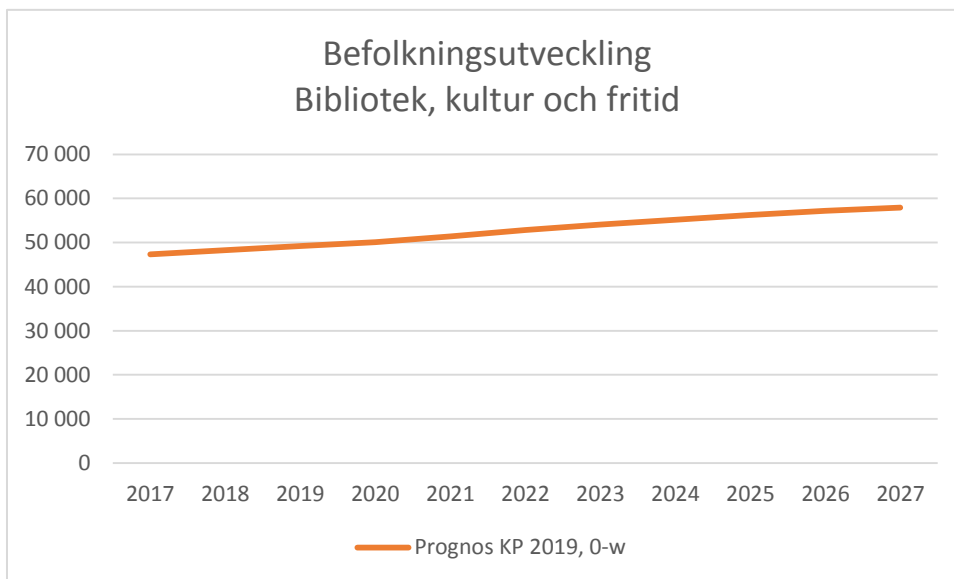
Inga investeringsmedel är avsatta i investeringsprogrammet för verksamhetslokaler inom arbete och integration.

Verksamhetsområde 9 Bibliotek, kultur, fritid och fritidsgårdar

Verksamhet och syfte

Verksamhetsområdet omfattar bibliotek, kultur, fritid och fritidsgårdar. Syftet med verksamheterna är att tillhandahålla ett brett och varierat kulturutbud och en meningsfull fritid för kommuninvånarna.

Huvuddelen av verksamheten riktar sig till barn och ungdomar. Verksamheten ansvarar även för kulturskolan som erbjuder barn och ungdomar verksamhet inom musik, dans, teater och bild samt för naturskolan.

Anslag till verksamhetsområdet

Mkr.	Budget				
	2019	2020	2021	2022	
Anslag - VO 9 Bibliotek, kultur och fritid (inkl. fritidsgårdar)	-	110,3	114,3	119,3	124,8

Anslaget för bibliotek, kultur och fritid är beräknat utifrån demografisk utveckling för hela befolkningen. Medel riktat till fritidsgårdar är beräknat på åldersgruppen 13-15 år.

Verksamheten har tillförts prisuppräknning med 2,0 procent och ett effektiviseringskrav på 2,0 procent, vilket i praktiken innebär att verksamheten netto inte fått någon uppräknning utom för demografisk utveckling.

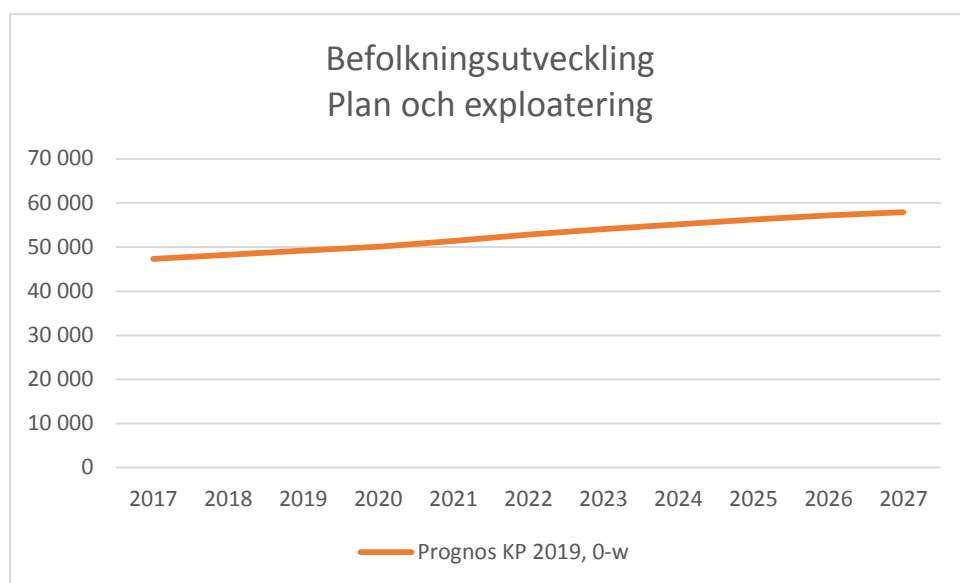
Aktuella investeringar

I investeringsprogrammet läggs för bibliotek, kultur och fritid medel in för en ny ishall i norra Tyresö centrum. Sedan tidigare finns medel för idrottshall i Fornudden, Fårdala ridhus och stall, upprustning av Trolläckens IP som huvudsakligen är klart, konstgräsplan i Strand, åtgärder i Alby friluftsområde samt upprustning av kulturfastigheter. Utöver detta finns ett årligt samlingsanslag för åtgärder vid fritidsanläggningar.

Verksamhetsområde 10 - Plan och exploatering

Verksamhet och syfte

Till verksamheten plan och exploatering hör kommunens fysiska planering, gestaltning av offentliga miljöer, strategiskt miljöansvar, projektering och byggprojektledning kopplat till infrastrukturfrågor, exploatering och förvaltning av kommunens mark. Verksamheten fysisk planering omfattar både detaljplanering och strategisk stadsutveckling genom översiktsplanering, utveckling och bevarande av natur-, rekreations- och vattenområden samt trafikplanering. Inom verksamhetsområdet ligger även mät-, kart- och GIS-verksamheten som utför kommunens uppgifter i den nationella informationsförsörjningen.

Anslag till verksamhetsområdet

Mkr.	Budget			
	2019	2020	2021	2022
Anslag - VO 10	35,9	36,5	37,2	37,9
- Plan och exploatering				

Anslaget för plan och exploatering är beräknat utifrån demografisk utveckling för hela befolkningen. Utöver detta får verksamheten extra medel med 9,0 mnkr för att finansiera det bortfall som uppstod med förändrade redovisningsregler under 2017.

Aktuella investeringar

I investeringsprogrammet finns för plan och exploatering medel avsatta för ett stort antal investeringsprojekt. För östra Tyresö läggs i och med det nya programmet in etapp 13-17 som omfattar Fasanvägen, Bergholm, Racksta, Trinntorp med mera. Nettokostnaden för kommunen är beräknat till 87,6 mnkr.

Utöver detta läggs ett första anslag in i programmet för Trollbäckens centrum samt för utredning av området Bollmoravägen. Dessutom tillförs medel under övriga exploateringar och egenfinansierade projekt. Projektet med uppgradering av Tyresövägen ligger även inom plan- och exploateringsområde. Projektet Trädgårdsstaden tas bort från programmet.

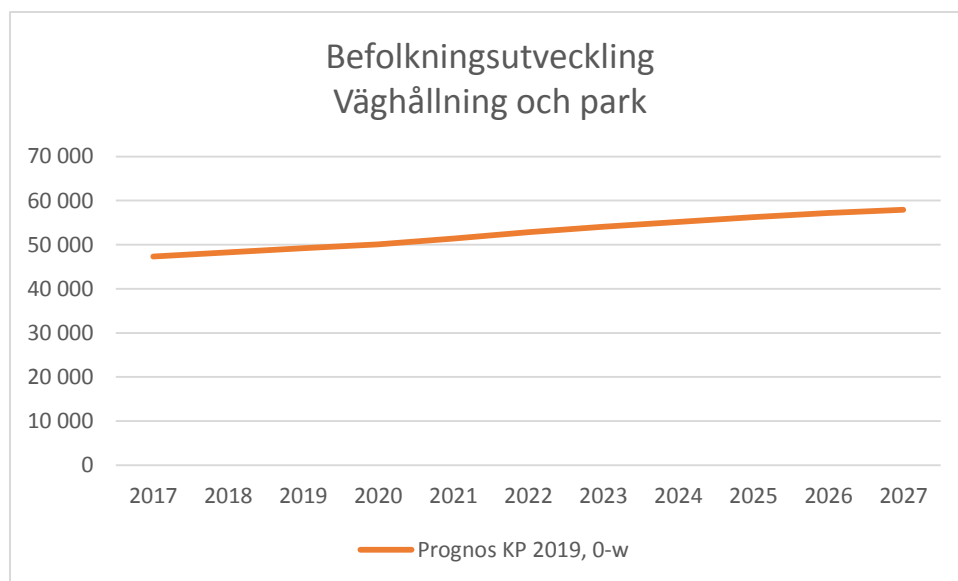
Det finns medel avsatta för inköp av mark till kommunens markreserv.

I avsnittet om nya projekt i investeringsprogrammet finns en mer detaljerad beskrivning av tillkommande investeringsprojekt.

Verksamhetsområde 11 – Vaghållning och park

Verksamhet och syfte

Verksamhetsområdet Vaghållning och parks uppdrag är att ansvara för att kommunens vägar är bra, framkomliga och trygga med bra beläggning och god belysning. Syftet är att säkerställa en säker och tillgänglig trafikmiljö för alla trafikantgrupper året runt. Verksamheten vårdar och utvecklar också parker, grönmiljöer och lekplatser för att de ska vara säkra, tillgängliga och ha ett högt trivsel- och lekvärde.

Anslag till verksamhetsområdet

Mkr.	Budget			
	2019	2020	2021	2022
Anslag - VO 11	70,2	72,0	73,9	75,8
- Vaghållning och park				

Anslaget för vaghållning och park är beräknat utifrån demografisk utveckling för hela befolkningen. Verksamheten har tillförts prisuppräknning med 2,0 procent och ett effektiviseringskrav på 2,0 procent, vilket i praktiken innebär att verksamheten netto inte fått någon uppräknning utom för demografisk utveckling.

Aktuella investeringar

I investeringsprogrammet finns för vaghållning och park medel avsatta sedan tidigare för Maskinhall i Alby. Dessutom finns samlingsanslag för verksamheten och ett riktat samlingsanslag för cykelplan. Nytt i år är att ett samlingsanslag för vägbeläggning om 10 mnkr årligen läggs in i budgeten.

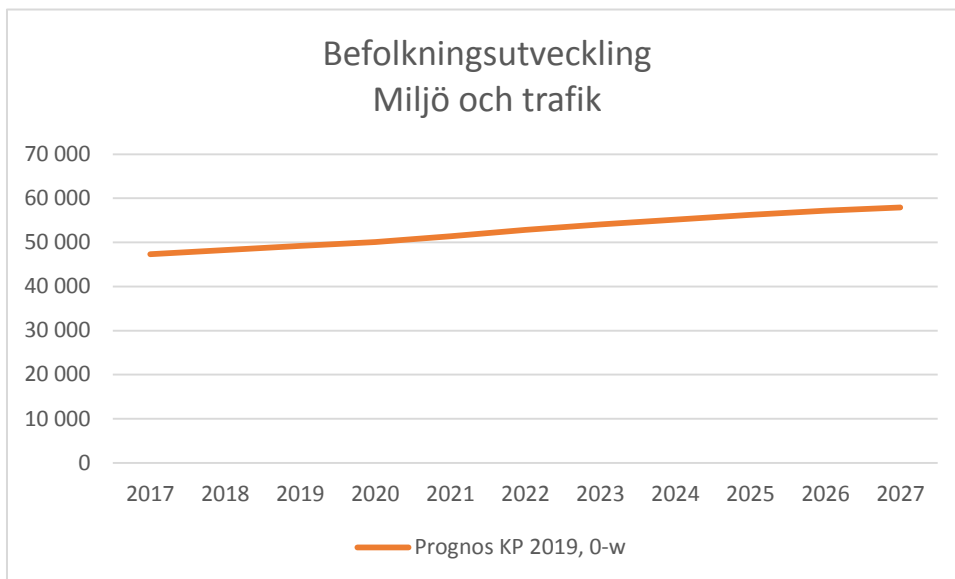

Verksamhetsområde 12 – Miljö och trafik

Verksamhet och syfte

Verksamhetsområdet Miljö och trafiks uppdrag är att ansvara för att den oexploaterade miljön vårdas, utvecklas och bevaras samt att verka för en långsiktigt ekologisk hållbar utveckling.

Verksamhetsområdet medverkar också i arbete för en bra trafikplanering samt verkar för en god trafiksäkerhet för alla trafikantgrupper och en ökad tillgänglighet på gator och i parker för alla medborgare.

Anslag till verksamhetsområdet

Mkr.	Budget			
	2019	2020	2021	2022
Anslag - VO 12	6,9	7,1	7,3	7,5
- Miljö och trafik				

Anslaget för miljö och trafik är beräknat utifrån demografisk utveckling för hela befolkningen. Verksamheten har tillförts prisuppräknning med 2,0 procent och ett effektiviseringskrav på 2,0 procent, vilket i praktiken innebär att verksamheten netto inte fått någon uppräknning utom för demografisk utveckling.

Aktuella investeringar

Inga investeringsmedel är avsatta i investeringsprogrammet för verksamhetslokaler inom miljö och trafik.

Verksamhetsområde 13 – Vatten och avlopp

Verksamhet och syfte

Verksamhetsområdet Vatten och avlopps uppdrag är att ansvara för att invånarna i Tyresö kommun förses med ett gott och friskt dricksvatten. Verksamhetsområdet ansvarar också för att ta hand om och avleda avloppsvattnet från hushåll och industrier samt att avleda dagvatten med minsta möjliga olägenhet för invånarna och miljön.

Anslag till verksamhetsområdet

Mkr.	Budget			
	2019	2020	2021	2022
Anslag - VO 13	0,0	0,0	0,0	0,0
- Vatten och avlopp				

Vatten och avlopp är fullt ut avgiftsfinansierat, och mottar inga anslag.

Aktuella investeringar

I investeringsprogrammet finns för vatten och avlopp medel avsatta för sjövattnledning Breviks skola – Noret samt ett samlingsanslag. Stora VA-investeringar ingår i de exploateringar som genomförs av plan och exploatering.

Verksamhetsområde 14 – Renhållning

Verksamhet och syfte

Verksamhetsområdet Renhållnings uppdrag är att ansvara för att upprätta kommunala föreskrifter för hantering av hushållens avfall samt att samla in, ta hand om och behandla detta avfall enligt gällande lagstiftning och på miljömässigt bästa sätt.

Anslag till verksamhetsområdet

Mkr.	Budget			
	2019	2020	2021	2021
Anslag - VO 14 - Renhållning	0,0	0,0	0,0	0,0

Renhållning är fullt ut avgiftsfinansierat, och mottar inga anslag.

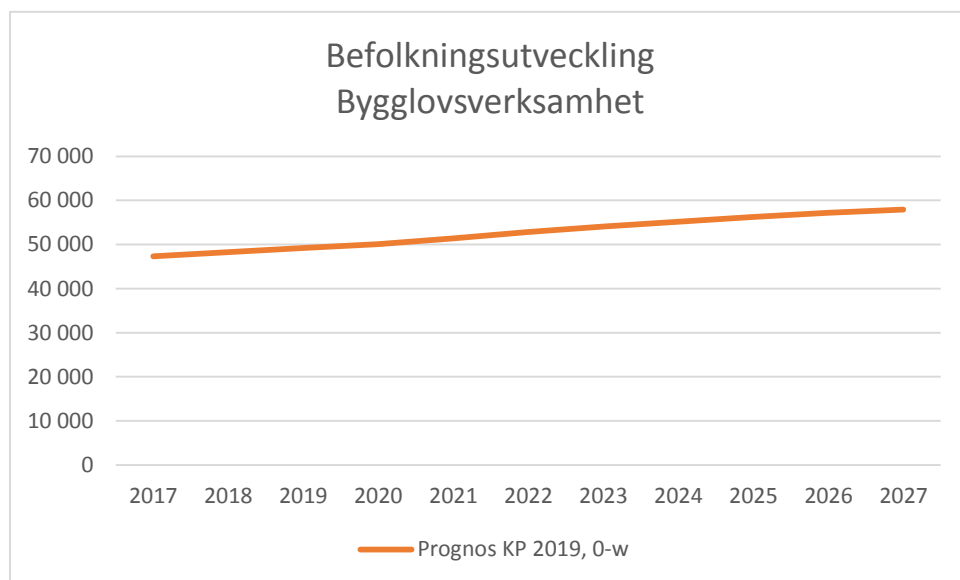
Aktuella investeringar

I investeringsprogrammet finns för renhållning medel avsatta för masshantering samt sopsug i Norra Tyresö centrum. Dessutom finns ett årligt samlingsanslag på verksamhetsområdet.

Verksamhetsområde 15 – Bygglov

Verksamhet och syfte

Till bygglovsenhetens verksamhet hör att handlägga olika typer av bygglovsärenden, strandskyddsärenden, byggsamråd och tekniska samråd samt arbetsplatsbesök. En viktig del av verksamheten är även att ge råd till allmänheten och att utföra tillsyn. Syftet med verksamheten är att se till att plan- och bygglagen efterlevs.

Anslag till verksamhetsområdet

Mkr.	Budget			
	2019	2020	2021	2021
Anslag - VO 15	6,3	6,4	6,5	6,6
- Bygglovsverksamhet				

Anslaget för bygglovsverksamhet är beräknat utifrån demografisk utveckling för hela befolkningen. Utöver detta får verksamheten extra medel motsvarande 1,0 mnkr.

Aktuella investeringar

Inga investeringsmedel är avsatta i investeringsprogrammet för bygglovsverksamhet.

Verksamhetsområde 16 – Näringsliv

Verksamhet och syfte

Verksamhetsområdet Näringslivs uppdrag är att ansvara för att utveckla kontakterna och bygga nätverk med det lokala näringslivet. Verksamhetsområdet verkar för att ge goda förutsättningar för nyföretagande och nyetablering samt medverka till att kommunens förvaltningar erbjuder en bra och effektiv service till näringslivet. Syftet med näringslivsarbetet är att utveckla och säkerställa ett gott näringslivsklimat i Tyresö kommun.

Anslag till verksamhetsområdet

Mkr.	Budget			
	2019	2020	2021	2022
Anslag - VO 16 - Näringsliv	1,3	1,3	1,3	1,3

Anslaget för näringsliv får ingen demografisk uppräknings. Verksamheten har tillförts prisuppräknings med 2,0 procent och ett effektiviseringskrav på 2,0 procent, vilket i praktiken innebär att verksamheten netto inte fått någon uppräknings utom för demografisk utveckling.

Aktuella investeringar

Inga investeringsmedel är avsatta i investeringsprogrammet för näringslivsområdet.

Verksamhetsområde 17 – Gemensam verksamhet

Verksamhet och syfte

Verksamhetsområdet Gemensam verksamhets uppdrag är att ansvara för kommunens övergripande styrning, planering och uppföljning av kvalitet, ekonomi och personalfrågor, lokalförsörjning, fastighetsförvaltning samt stöd till den politiska verksamheten. I verksamhetsområdets uppdrag ingår att verka för att kommunens invånare ska vara nöjda med och ha god nytta av den kommunala verksamheten. Verksamhetsområdet ansvarar också för att internt ge stöd och service till andra kommunala verksamheter när det gäller IT, löne- och ekonomiadministration, upphandling och projektstöd. Dessutom utför verksamhetsområdet operativ service till andra kommunala verksamheter i form av fastighets- och facilitytjänster samt måltidsservice.

Anslag till verksamhetsområdet

Mkr.	Budget			
	2019	2020	2021	2022
Anslag - VO 17	132,3	136,5	139,8	143,1
- Gemensam verksamhet				

Anslaget för gemensam verksamhet är beräknat utifrån demografisk utveckling för hela befolkningen. Verksamheten har tillförts prisuppräkning med 2,0 procent och ett effektiviseringskrav på 2,0 procent vilket i praktiken innebär att verksamheten netto inte fått någon uppräkning utom för demografisk utveckling. Slutligen sänks anslaget med 1,0 mkr för att finansiera ramhöjningen inom individ- och familjeomsorgen på samma sätt som 2018. Sänkningen avser endast 2019 och är inte ramsänkande.

Aktuella investeringar

Medel för alla verksamhetsfastigheter avsätts till fastighetsavdelningen inom gemensam verksamhet. Vi har dock redovisat projekten under de verksamhetsområden de avser. Utöver detta har fastighetsavdelningen tillförts medel i investeringsprogrammet för parkeringsgarage och avfallsterminal inom ishallprojektet i Norra Tyresö centrum.

Verksamhetsområde – 18 Kommunalförbund

Verksamhetens inriktning

Tyresö är medlem i två kommunalförbund och en gemensam nämnd.

- Södertörns brandförsvarsförbund ansvarar för räddningstjänsten i 10 kommuner.
- Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund bedriver en viktig verksamhet när det gäller tillstånd och tillsyn inom miljö- och hälsoområdet.
- Södertörns överförmyndarnämnd är en gemensam nämnd som har hand om överförmyndarverksamheten.

Mål och planer för dessa verksamheter sätts inom förbunden i respektive styrelse eller direktion efter de förbundsordningar som finns. Syftet med medlemskapet i kommunalförbund är att samverka, samordna och förbättra verksamheter som är viktiga och där gemensamt arbete ger bättre service till medborgaren.

Anslag till verksamhetsområdet

Mkr.	Budget			
	2019	2020	2021	2022
Anslag - VO 18 - Kommunalförbund	43,2	44,0	44,9	45,7

Anslaget för kommunalförbund får ingen demografisk uppräknig.

Verksamhetsområde 19 – Politisk verksamhet

Verksamhet och syfte

Verksamhetsområdet politisk verksamhet omfattar kommunfullmäktige och kommunstyrelsen inklusive råd och beredningar under kommunstyrelsen och ersättningar till årsarvoderade förtroendevalda. Verksamheten består till största del av kommunfullmäktiges och kommunstyrelsens sammanträden, utbildningar och konferenser. Vidare innefattas partistöd till de politiska partierna representerade i kommunfullmäktige samt stöd till den politiska organisationen i form av politiska sekreterare. Även administration av allmänna val och lokala folkomröstningar ingår i verksamhetsområdet.

Anslag till verksamhetsområdet

Mkr.	Budget			
	2019	2020	2021	2022
Anslag - VO 19 - Politisk verksamhet	25,8	26,2	26,7	27,1

Kommunala bolag

Kommuner får, enligt kommunallagen, överlämna kommunala angelägenheter till ett dotterbolag. Dotterbolagen styrs genom bolagsordning och ägardirektiv så att bolaget arbetar med det kommunala syftet. Genom att lägga vissa frågor i ett kommunalt bolag separeras dessa från kommunen både juridiskt och ekonomiskt och man undviker sammanblandning med övrig kommunal verksamhet.

Tyresö har som de flesta kommuner valt lägga ansvaret för kommunal bostadsförsörjning i ett allmännyttigt bostadsbolag. Detta är särskilt lämpligt då bostadsbolaget enligt lag ska drivas på affärsmässiga principer utan tillskott av skattemedel.

Utöver detta har Tyresö kommun två mindre bolag som både är under utredning för förändrat ägande under 2018.

Tyresö Bostäder AB

Enligt ägardirektiv beslutat i kommunfullmäktige ska bolaget aktivt engageras i arbetet med att uppnå Tyresö kommuns vision och vara ett välkött och långsiktigt agerande bostadsserviceföretag inom Tyresö kommun.

Bolaget ska arbeta på affärsmässiga principer och förvalta attraktiva bostäder, det ska verka för social gemenskap och trygghet i bostadsområdena och ge förutsättningar för medinflytande för hyresgästerna. Bolaget handhar kommunens bostadsförmedling.

Utöver detta ska bolaget uppmärksamma bostadsförsörjningen för ungdomar som söker sitt första boende, äldre som efterfrågar anpassade boenden, samt personer som av särskilda skäl har svårt att få bostad på den reguljära bostadsmarknaden.

Bolaget ska ha en förräntning som innebär att bolaget uppnår en soliditet till 15 procent, och årligen lämna en utdelning till ägaren.

Vid utgången av 2017 bestod beståndet av drygt 3000 uthyrda lägenheter. Det pågår för närvarande en omfattande nyproduktion i syfte att minska bostadsbristen. Nya områden som är under uppförande är bland annat Hasselbacken och Temyntan som kommer rymma 200 respektive 140 stycken nya lägenheter. Andra planerade projekt är Granängstorget med 80 bostäder, Norra Tyresö centrum, etapp 3 med 65 lägenheter. Det finns även planer på att bebygga området mellan Tyresö Centrum och Granängsringen – det s.k. Wättingestråket.

Tyresö kommun har gått i borgen för Tyresö Bostäders skuld. Nyproduktionen innebär nyupplåning och under 2018 beräknas skulden komma upp i 1 740 miljoner kronor, vilket är nära det tidigare borgenstaket på 1 800 miljoner kronor. Från och med 2019 höjs borgenstaket till 2 500 miljoner kronor. För den utnyttjade del av borgen betalar bolaget en borgensavgift på 0,4 procent årligen.

Tyresö Näringslivsaktiebolag

Enligt bolagsordningen har bolaget till ändamål att med iakttagande av kommunal likställighets- och självkostnadsprincip köpa, förvalta och sälja mark samt lös egendom. Bolaget kan även förvärva, bygga och förvalta lokaler för industri-, hantverks- och affärsändamål. Vidare ska bolaget främja företagsetablering och näringslivsutveckling och därmed sammanhängande verksamhet.

Planen har varit att avveckla bolaget, men på grund av en fusionsspärr som uppstod när dotterbolaget Maria Sofia AB införlivades i bolaget, har avvecklingen fått vänta. Denna spärr blir släppt under 2018 och bolaget kommer att avvecklas.

Tyresö Vindkraft AB

Tyresö Vindkraft AB är ett bolag som är helägt av Tyresö Kommun. Bolaget har som ändamål och syfte att leasa ut vindkraft till Tyresö kommun och dess bolag.

Tyresö Vindkraft äger ett vindkraftverk i Bösjövardens vindkraftpark. Vindkraftverket leasas till 67 procent av Tyresö kommun och till 33 procent av Tyresö Bostäder AB. Under 2018 pågår en utredning i syfte att eventuellt förändra ägandet i bolaget.

Program för uppföljning av privata och kommunala utförare

Kommunfullmäktige ska för varje mandatperiod anta ett program med mål och riktlinjer för sådana kommunala angelägenheter som utförs av privata utförare. I programmet ska det också anges hur fullmäktiges mål och riktlinjer ska följas upp och hur allmänhetens insyn ska tillgodoses.

Detta infördes enligt kommunallagen från 1 januari 2015 och regleras i 5 kap 3 § i nya kommunallagen.

Programmet omfattar verksamheter som tydligt riktar sig till och rör invånarna. Det kan handla om såväl hela verksamheter (till exempel särskilda boenden för äldre), som delar av en verksamhet med stor betydelse för invånaren/brukaren (till exempel måltidsverksamhet och städning i skolan).

Programmet omfattar inte fristående skolor och förskolor eftersom de är egna huvudmän för verksamheten och inte upphandlad verksamhet utan reglerad genom tillståndsgivning.

Programmet gäller specifikt när verksamheter upphandlas, men innehåller även strategier för den egna verksamheten, om den agerar i konkurrens med privata utförare.

Mål och uppdrag

Fristående och oberoende granskningar av nämndernas verksamheter ska bidra till kvalitetsutveckling, så att medborgarna är nöjda med och har god nytta av den verksamhet som kommunen ansvarar för. Kommunstyrelsens granskningar av verksamheter innebär inte någon inskränkning i nämndernas huvudansvar för uppföljning.

Kommunfullmäktige uppdrar åt varje nämnd att med utgångspunkt i detta program ansvara för att säkerställa att utförare (oavsett driftsform) inom nämndens ansvarsområde bedriver verksamheten enligt:

- de lagar, förordningar och föreskrifter som gäller eller kan komma att gälla
- de mål och riktlinjer som kommunfullmäktige och nämnd har fastställt

Kommunfullmäktige uppdrar åt kommunstyrelsen att

- Årligen fastställa en övergripande plan för granskningar av verksamhet i både privat och kommunal regi
- Granskning genomförs av ett fristående granskningsorgan i kommunen i syfte att bidra till att kvaliteten i verksamheterna säkras och utvecklas

Kommunfullmäktige uppdrar åt nämnderna att

- Utforma uppdrag till verksamheter i kommunal regi som säkerställer att verksamheten bedrivs enligt gällande författningar och de mål och riktlinjer som kommunfullmäktige och nämnd fastställer. Här avses i första hand kommunala verksamheter som agerar i konkurrens med privata utförare.
- I nämndplan reglera på vilket sätt avtal för privata utförare och uppdrag för kommunal regi ska följas upp.

Riktlinjer

Uppföljning och kontroll av verksamhet som genom avtal lämnats över till privata utförare ska prioriteras och särskilt inriktas på medborgarfokus, säkerhet och risken för ekonomiska oegentligheter.

Kontroll- och uppföljningsarbete av verksamhet som bedrivs i egen regi ska utformas på liknande sätt som för privata utförare.

Information ska lämnas om samtliga utförare, för att underlätta medborgarnas val när enskilda kan välja mellan olika utförare av den kommunala nämndens tjänster. Informationen ska beskriva deras verksamhet och kvalitet och finnas tillgänglig på kommunens webbplats och på andra sätt som bedöms lämpliga utifrån målgruppen.

Avtal ska utformas på så sätt att verksamheten hos de privata utförarna kvalitetsmässigt bedrivs i enlighet med kommunens krav. Kraven ska vara tydliga, relevanta och tillräckliga. Det ska tydligt framgå hur samverkan mellan beställaren och utföraren ska genomföras och hur brister i verksamheten ska hanteras. Den kommunala huvudmannens möjligheter att besluta om sanktioner eller häva ett avtal ska vara tydligt reglerat i avtal.

Rätt till insyn

Varje nämnd ska i avtal med privata utförare tillförsäkra sig information som gör det möjligt att ge allmänheten insyn i den verksamhet som lämnats över till en privat utförare. Utföraren ska kunna lämna information när kommunen begär det. Utförarens skyldigheter att lämna uppgifter begränsas till att omfatta sådant som kan lämnas utan omfattande merarbete eller inte strider mot lag eller annan författning eller inte anses utgöra företagshemligheter enligt lag.

I avtalen ska det säkras att utföraren biträder kommunen vid uppföljning och utvärdering av verksamheten, lämnar nödvändiga statistikuppgifter och rapporterar in nödvändiga övriga uppgifter.

Uppföljning, interkontroll och kommunikation

Uppföljning av mål, ekonomi och kvalitetsgarantier

Kommunfullmäktige ansvarar för kommunens övergripande och långsiktiga styrning genom att ange mål, inriktning, omfattning och kvalitet. Kommunstyrelsen verkställer kommunfullmäktiges beslut och ska dessutom utöva tillsyn över nämnderna. Det är kommunstyrelsen som fastställer formerna för hur verksamheter och ekonomi ska följas upp och rapporteras.

Kommunstyrelsens uppföljning till fullmäktige sker genom delårsrapporter och årsredovisning. Delårs-rapporterna görs var fjärde månad per den 30 april och den 31 augusti. De ska innehålla utfall och -ekonomiska prognoser för drifts- och investeringsbudget⁵ samt redovisa måluppfyllelse för de strategiska målen. Årsredovisning görs vid varje årsskifte.

Granskningsplan för kvalitetsenhetens tillsyn och granskningar fastställs av kommunstyrelsen årligen. En samlad redovisning och de slutsatser som kan dras av detta arbete redovisas i kommunstyrelsen och i årsredovisningen.

Avvikelse ska rapporteras

Nämnderna är ansvariga för sina verksamheter och ska följa upp sin verksamhet och ekonomi i tillräcklig omfattning. Nämnderna ska lämna delårsrapport var fjärde månad per den 30 april och den 31 augusti och en verksamhetsberättelse vid årets slut. Delårsrapporten ska innehålla utfall, ekonomiska prognoser och bedömning av måluppfyllelse för nämndens mål. Den ska även innehålla förslag på åtgärder som nämnden avser vidta vid avvikelser. Nämndens delårsrapport och verksamhetsberättelsen beslutas i nämnden och rapporteras därefter i kommunstyrelsen och kommunfullmäktige.

Nämnderna ska därutöver följa upp verksamhetens uppdrag kontinuerliga enligt årshjulet för styrprocessen. Om nämnden bedömer att målen eller grundförutsättningarna inte kommer att uppfyllas ska de rapportera risker och avvikelser till kommunstyrelsen, så snart det är möjligt.

Bolagsstyrelsen är ansvarig för sin verksamhet. Bolagen ska lämna delårsrapport per 30 april och 31 augusti. Årsredovisning lämnas efter årets slut. Bolagen ska i samband med årsredovisning lämna en redogörelse för hur det kommunala ändamålet uppfyllts.

Förutom att bidra till de kommunala målen ska nämnderna säkerställa att de uppfyller de krav som ställs genom lagstiftning och andra styrdokument. Uppföljning och analys baseras på egenkontroll, riskhantering och avvikelshantering.

Nämnderna ska årligen se över sina taxor och avgifter i syfte att avgiftsintäkterna ska bidra till verksamheternas finansiering.

---

⁵ Prognos för investeringsbudgeten görs i samband med delårsrapporteringen den 31 augusti.

Riskhantering och internkontroll

Arbetet med riskhantering och internkontroll utgör ett komplement till övrig planering och uppföljning enligt styrprocessen. Det syftar till att upptäcka och korrigera felaktigheter, som till exempel dåligt utnyttjande av resurser eller för stort eller onödigt risktagande. Arbetet kommer till uttryck i riskhanteringsplaner och redovisningar av internkontrollresultat.

Nämnderna beslutar om en riskhanteringsplan i anslutning till att nämndplanerna behandlas och redovisar resultatet av genomförda internkontroller när nämndernas verksamhetsberättelser behandlas efter årets slut.

Även kommunstyrelsen utarbetar en riskhanteringsplan under hösten före varje verksamhetsår och redovisar resultatet av genomförda kontrollinsatser i kommunens årsredovisning.

Kommunikation

Det är viktigt att kommunplanens innehåll är väl känt av kommunens invånare, de förtroendevalda och kommunens medarbetare.

Den långsiktiga visionen, strategier och mål för mandatperioden kommuniceras till personal vid arbetsplatsträffar och till medborgare via kommunbilagan i Mitt i Tyresö och via tyreso.se.

Delårsrapporten redovisas på intranätet och tyreso.se, och diskussioner ska ske med berörd personal. Vid årets slut redovisas måluppfyllelsen tydligt i årsredovisningen och utvalda delar i kommunbilagan. Kommunstyrelseförvaltningen utarbetar en handlingsplan för kommunikation som beskriver de viktigaste budskapen och strategier för att nå ut med dessa. Varje verksamhet utarbetar, på basis av nämndplanerna, en kommunikationsplan som fastställer de viktigaste budskapen och innehåller kommunikationsinsatser kring det arbete som görs för att målen ska nås.

Styrprocessens årshjul

Kommunstyrelsens och kommunfullmäktiges samt nämndernas arbete med styrprocessen följer nedanstående kalendarium, det så kallade årshjulet.

Januari/februari

- Kommunstyrelseförvaltningen genomför en årlig översyn av styrprocessen
- Kommunstyrelseförvaltningen tar fram en omvärldsanalys
- Strategidagar med kommunstyrelsen och nämndpresidierna genomförs
- Kommunstyrelseförvaltningen upprättar bokslut och årsredovisning
- Förvaltningarna tar fram kvalitetsredovisning för respektive verksamhetsområde för redovisning i nämnd.

Mars/april

- Strategidagar med kommunstyrelsen och presidierna genomförs
- Förvaltningarna tar fram behovsanalyser per verksamhetsområde
- Förslag till anslagsfördelning till verksamhetsområdena tas fram
- Uppdrag till verksamhetsområdena formuleras
- Årsredovisning behandlas i kommunstyrelsen och kommunfullmäktige
- Nämndernas verksamhetsberättelser redovisas i kommunstyrelsen och kommunfullmäktige
- Årlig översyn av taxor och avgifter
- Reviderad drift- och investeringsbudget

Maj/juni

- Kommunstyrelsen beslutar om förslag till kommunplan och budget för kommande år
- Delårsrapport per den 30 april behandlas i kommunstyrelsen och kommunfullmäktige
- Kommunfullmäktige fastställer kommunplanen med budget.

Maj/september

- Nämnderna arbetar med kommunplanen och bryter ned den till ettåriga mål och budget i nämndplanerna
- Bolagen gör en treårig bolagsplan

Oktober

- Delårsrapport per den 31 augusti behandlas i kommunstyrelsen och kommunfullmäktige
- Nämnderna beslutar om nämndplan och riskhanterings- och kontrollplan

November/december

- Nämnd- och bolagsplaner redovisas i kommunstyrelsen och kommunfullmäktige.
- Kommunstyrelsen och nämndernas presidier utvärderar styrprocessen
- Förvaltningarna tar fram verksamhets- och enhetsplaner

Bilaga 1 – Finansiella sammanställningar – Resultaträkning, kassaflödesrapport och balansräkning

Resultaträkning

Finansiella sammanställningar - Resultaträkning, kassaflödesrapport och balansräkning, tusentals kronor

Resultaträkning	Bokslut 2017	Budget 2018	Prognos 2018	Plan 2019	Plan 2020	Plan 2021	Plan 2022
Förskola	-292 791	-327 008	-325 506	-330 510	-341 140	-358 931	-384 078
Grundskola	-688 235	-685 796	-688 351	-704 143	-721 082	-735 444	-751 802
Individ- och familjeomsorg	-194 596	-175 218	-206 760	-187 320	-174 351	-183 109	-192 316
Omsorg om personer med funktionsnedsättning	-275 356	-280 791	-282 644	-287 946	-294 501	-301 077	-307 674
Äldreomsorg	-319 637	-334 467	-336 450	-351 077	-374 302	-395 895	-422 458
Gymnasieskola	-212 838	-220 132	-225 777	-228 576	-239 467	-254 385	-268 457
Vuxenutbildning	-20 902	-27 702	-24 702	-28 159	-29 331	-30 820	-32 320
Arbete och integration	-10 687	-11 237	-11 237	-11 310	-11 785	-12 389	-12 998
Bibliotek, kultur, fritid och fritidsgårdar	-103 763	-106 687	-106 687	-110 312	-114 306	-119 273	-124 795
Plan och exploatering	-23 776	-27 484	-36 169	-35 859	-36 532	-37 207	-37 885
Väghållning och park	-59 734	-76 667	-75 167	-70 170	-72 045	-73 928	-75 819
Miljö, trafik och övrigt	-5 441	-6 924	-6 624	-6 945	-7 114	-7 284	-7 455
Vatten och avlopp	0	0	0	0	0	0	0
Renhållning	0	0	0	0	0	0	0
Bygglövsverksamhet	-6 172	-5 237	-6 137	-6 257	-6 385	-6 514	-6 643
Näringsliv	-1 187	-1 284	-1 284	-1 284	-1 310	-1 310	-1 310
Gemensam verksamhet	-116 501	-131 980	-148 832	-132 269	-136 516	-139 778	-143 053
Kommunalförbund mm	-41 401	-42 330	-42 330	-43 227	-44 023	-44 870	-45 716
Politisk verksamhet	-23 038	-22 640	-22 640	-25 760	-26 213	-26 666	-27 118
Ishall	0	0	0	0	-7 624	-7 624	-7 624
Fornuddens skola	0	0	0	0	-21 500	-21 500	-21 500
Effektiviseringsbehov	0	0	0	0	17 209	33 771	22 907
Volymökning och buffert	0	0	0	0	0	0	0
Summa verksamhetsområden	-2 396 055	-2 483 585	-2 547 297	-2 561 126	-2 642 317	-2 724 232	-2 848 113

Resultaträkning	Bokslut 2017	Budget 2018	Prognos 2018	Plan 2019	Plan 2020	Plan 2021	Plan 2022
Finansförvaltning (brutto)							
Pensioner inkl förvaltningskostnad	-51 462	-55 000	-54 000	-55 500	-58 000	-60 500	-63 000
Förändring semesterlöneskuld	-1 051	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Förändring pensionsavsättning	-11 372	-2 500	-11 500	-11 000	-19 000	-25 000	-29 000
Statsbidrag maxtaxa	14 529	14 500	13 540	12 500	12 500	12 500	12 500
Intäkt kapitaltjänst (internränta)	28 016	28 500	28 500	16 700	17 200	17 700	18 200
Exploateringsvinst	10 400	-16 000	42 000	10 000	10 000	10 000	10 000
Simhall	-14 980	0	-15 200	-16 000	-16 800	-17 500	-18 300
Summa finansförvaltning	-25 920	-31 500	2 340	-44 300	-55 100	-63 800	-70 600
Verksamhetens nettokostnader	-2 421 975	-2 515 085	-2 544 957	-2 605 426	-2 697 417	-2 788 032	-2 918 713
Skatteintäkter, statsbidrag och utjämningsystem							
Skatteintäkter	2 246 360	2 325 800	2 332 495	2 434 000	2 483 900	2 596 300	2 728 000
Generella statsbidrag och utjämning	259 368	224 400	212 088	229 700	291 400	289 300	294 900
Summa skatteintäkter, statsbidrag och utjämningsystem	2 505 728	2 550 200	2 544 583	2 663 700	2 775 300	2 885 600	3 022 900
Finansiella intäkter	8 741	6 500	6 500	6 500	6 500	6 500	6 500
Finansiella kostnader	-7 955	-15 000	-9 000	-11 500	-15 000	-17 500	-20 000
Årets resultat	84 539	26 615	-2 874	53 274	69 383	86 568	90 687
% av skatter och statsbidrag	3,4%	1,0%	-0,1%	2,0%	2,5%	3,0%	3,0%

Kassaflödesrapport

KASSAFLÖDESRAPPORT	Bokslut 2017	Budget 2018	Prognos 2018	Plan 2019	Plan 2020	Plan 2021	Plan 2022
Den löpande verksamheten	293 364	181 755	113 544	159 570	204 553	228 568	239 687
Årets resultat	84 539	26 615	-2 874	53 274	69 383	86 568	90 687
Avskrivningar	104 553	107 000	107 000	110 000	113 000	116 000	119 000
Ökning pensionsavsättning	11 372	2 500	11 500	11 000	19 000	25 000	29 000
Ökning semester- och overtidsskuld	1 051	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
Exploateringsintäkter	0	50 300	0	0	0	0	0
Ökning skatteskuld till staten	10 982	0	0	0	0	0	0
Minskning skattefordran på staten	0	0	0	0	2 170	0	0
Ökning skattefordran på staten	0	0	0	0	0	0	0
Minskning skatteskuld till staten	0	-5 660	-3 082	-15 704	0	0	0
Minskning kortfristig fordran	61 300	0	0	0	0	0	0
Övrigt	19 567	0	0	0	0	0	0
Investeringsverksamheten	-206 800	-533 421	-322 267	-766 744	-557 327	-317 823	-382 530
Investeringar	-206 800	-533 421	-322 267	-766 744	-557 327	-317 823	-382 530
Finansieringsverksamheten	-140 000	540 000	210 000	600 000	350 000	90 000	140 000
Ökning av långfristiga skulder	0	540 000	210 000	600 000	350 000	90 000	140 000
Minskning av långfristiga skulder	140 000	0	0	0	0	0	0
Årets kassaflöde	-53 436	188 334	1 277	-7 174	-2 774	745	-2 843
Likvida medel vid årets början	153 500	145 856	100 100	101 377	94 203	91 429	92 174
Likvida medel vid årets slut	100 100	334 190	101 377	94 203	91 429	92 174	89 331
Förändring av likvida medel	-53 400	188 334	1 277	-7 174	-2 774	745	-2 843

Balansräkning

BALANSRÄKNING	Bokslut 2017	Budget 2018	Prognos 2018	Plan 2019	Plan 2020	Plan 2021	Plan 2022
Tillgångar							
Anläggningstillgångar	2 413 108	2 885 752	2 628 375	3 285 119	3 729 446	3 931 269	4 194 799
Omsättningstillgångar	338 808	583 657	340 085	332 911	330 137	330 882	328 039
varav kassa, bank	100 060	278 890	101 377	94 203	91 429	92 174	89 331
Summa tillgångar	2 751 916	3 469 409	2 968 460	3 618 030	4 059 583	4 262 151	4 522 838
Skulder							
Eget kapital	1 070 142	1 064 462	1 067 268	1 120 542	1 189 925	1 276 493	1 367 180
Avsättningar	240 578	215 280	253 078	265 078	285 078	311 078	341 078
Långfristiga skulder	1 011 809	1 773 294	1 221 809	1 821 809	2 171 809	2 261 809	2 401 809
Kortfristiga skulder	429 387	416 373	426 305	410 601	412 771	412 771	412 771
Summa eget kapital, avsättningar och skulder	2 751 916	3 469 409	2 968 460	3 618 030	4 059 583	4 262 151	4 522 838
Pensionsförpliktelser							
intjänade före 1998	775 986	761 433	760 935	746 120	732 161	721 285	707 828
Avsättningar (inkl löneskatt)							
enl Kpa	230 544	241 689	256 727	289 548	323 793	370 413	420 173
Förändring pensionsavsättning	22 468	23 786	26 183	32 821	34 245	46 620	49 760
Soliditet, % ¹⁾	38,9%	30,7%	36,0%	31,0%	29,3%	29,9%	30,2%

¹⁾ Soliditet exklusive pensionsförpliktelser intjänade före 1998

Bilaga 2 – Politiska prioriteringar under mandatperioden

Sammanställning över samtliga politiska prioriteringar

POLITISKA PRIORITERINGAR PERIODEN 2016-2018

Belopp i mkr		2016-2018	2019	2020	2021	2022
Ändring av anslagsnivå						
Driftskostnad gruppbostad	Omsorg om personer med funktionsnedsättning		6,4	6,4	6,4	6,4
Kapitalkostnad konstgräsplan Strand	Bibliotek, kultur, fritid och fritidsgårdar		0,9	0,9	0,9	0,9
Hyreskostnad Fårdala ridhus	Bibliotek, kultur, fritid och fritidsgårdar		2,6	2,6	2,6	2,6
Minskning driftsanslag vägbeläggning (ersätts av investeringsanslag)	Väghållning och park		-3,4	-3,4	-3,4	-3,4
Ökning anslag kapitalkostnader	Väghållning och park		0,3	1,1	1,9	2,6
Minskning anslag vinterväghållning	Väghållning och park		-1,4	-1,4	-1,4	-1,4
Utökad politisk organisation	Politisk verksamhet		3,1	3,1	3,1	3,1
Prioritering genom 2 % kostnadsuppräknig						
Inget effektiviseringskrav	Förskola		6,5	6,5	6,5	6,5
Inget effektiviseringskrav	Grundskola		13,8	13,8	13,8	13,8
Inget effektiviseringskrav	Gymnasieskola		4,5	4,5	4,5	4,5
Inget effektiviseringskrav	Kommunalförbund		0,8	0,8	0,8	0,8
Tidsbegränsade medel						
Ej nivåhöjande anslagsökning	Individ- och familjeomsorg	8,0	10,0			
Ej nivåminskande anslagsminskning	Gemensam verksamhet		-1,0			
Riktade satsningar	Grundskola		2,0			
Höjning av anslagsnivå - förra mandatperioden						
Förskola		25,0				
Grundskola		17,3				
Individ- och familjeomsorg		11,4				
Omsorg om personer med funktionsnedsättning		16,7				
Äldreomsorg		2,2				
Gymnasieskola		24,3				
Vuxenutbildning		1,5				
Arbete och integration		4,5				
Bibliotek, kultur och fritid, inkl. fritidsgårdar		4,6				
Plan och exploatering		4,8				
Väghållning och park		14,5				
Miljö, trafik och övrigt		1,6				
Vatten och avlopp						

Renhållning					
Bygglövsverksamhet		1,3			
Näringsliv					
Gemensam verksamhet		7,0			
Kommunalförbund mm		7,5			
Politisk verksamhet		7,3			
Summa politiska prioriteringar		159,4	45,1	34,9	35,7
				36,4	

Bilaga 3 - Verksamhetsvolym

Verksamhetsvolym 2019-2022

Verksamhet	Ålderskategori	Antal barn, elever, brukare			
		2019	2020	2021	2022
Förskola	1-5 år	3 059	3 093	3 265	3 430
Förskoleklass	6 år	670	694	624	673
Grundskola	7-15 år	6 245	6 245	6 292	6 308
Fritidshem	6 år	670	694	624	673
	7-9 år	1 948	1 957	2 026	2 048
	10-12 år	2 138	2 120	2 087	2 027
Äldreomsorg	65-69 år	1 838	1 832	1 899	2 026
	70-74 år	2 133	2 013	1 912	1 877
	75-79 år	1 958	2 047	2 134	2 125
	80-84 år	1 171	1 254	1 302	1 393
	85-89 år	658	669	724	746
	90-år	312	342	352	389
Individ och familjeomsorg	0-64 år	41 108	41 899	43 067	44 314
Gymnasium	16-18 år	1 968	2 070	2 145	2 229
Vuxenutbildning och arbetscentrum	19-64 år	28 594	29 200	30 110	31 013
Bibliotek, kultur och fritid	0-w år	49 178	50 056	51 390	52 870
Fritidsgårdar	13-15 år	2 159	2 168	2 179	2 233

Bilaga 4 a - Investeringsprogram 2019-2022

Investeringsprogram, belopp i tusentals kronor

	Nytt i program	Ny total budget	Utfall 2017	2018	2019	2020	2021	2022-2030
EXPLOATERINGSPROJEKT								
Exploatering Östra Tyresö								
Östra Tyresö etapp 7-11	17 634	301 134	236 923	-17 637	37 400	36 148	-10 700	19 000
Östra Tyresö etapp 13-17	87 600	87 600	0	0	5 000	15 000	17 000	50 600
Större exploateringsprojekt								
Norra Tyresö Centrum	0	106 493	23 677	-29 017	5 050	66 800	28 000	14 983
Wättingestråket	0	111 229	5 153	5 781	9 800	20 488	23 500	46 507
Trollbäckens centrumstråk	10 000	12 000	1 453	547	10 000	0	0	0
Bollmoravägen	2 000	2 000	0	0	2 000	0	0	0
Övriga Exploateringar	72 636	113 502	1 247	-896	57 639	-9 333	-37 579	102 300
INFRASTRUKTURPROJEKT								
Tyresövägen	0	157 835	30 794	26 500	56 020	14 840	14 840	14 840
ÖVRIGT STADSBYGGNAD								
Samhällsbyggnadsfrågor	4 040	62 140	1 412	11 397	25 431	17 300	6 600	0
Samlingsanslag Samhällsbyggnadsutredningar	10 000	40 000	0	10 000	10 000	10 000	10 000	0
Verksamhetsrelaterat	8 200	8 525	0	325	2 500	2 600	0	0
Markreserv	78 400	108 400	0	78 400	10 000	10 000	10 000	0
VERKSAMHETSLOKALER OCH ANLÄGGNINGAR								
Samlingsanslag fritidsanläggningar	1 000	4 000	0	1 000	1 000	1 000	1 000	0
Övriga fritidsanläggningar	1 900	52 650	13 429	22 068	17 153	0	0	0
Verksamhetslokaler	149 800	1 093 800	73 163	125 599	393 751	229 559	136 162	133 000
<i>varav lokaler för kultur- och fritid</i>	57 000	322 000	6 552	27 900	76 500	127 659	53 389	30 000
<i>varav lokaler för skola</i>	0	443 000	32 269	34 544	115 000	85 000	82 187	94 000
<i>varav lokaler för förskola</i>	5 000	124 000	2 658	22 500	89 842	0	0	9 000
<i>varav lokaler funktionshinder / IFO</i>	0	100 000	13 979	30 400	53 109	0	0	0
<i>varav lokaler teknisk förvaltning</i>	87 800	104 800	17 705	10 255	59 300	16 900	586	0
SAMLINGSANSLAG								
Samlingsanslag för fastighet, initierat av hyres	20 000	80 000	0	20 000	20 000	20 000	20 000	0
Samlingsanslag för fastighet, initierat av ägare	10 000	40 000	0	10 000	10 000	10 000	10 000	0
Inventarier, IT och småinvesteringar	5 000	20 000	0	5 000	5 000	5 000	5 000	0
Inventarier förvaltningar	5 000	20 000	0	5 000	5 000	5 000	5 000	0
Samlingsanslag / förfogandemedel kommunstyrelsen lokalinvesteringar	60 000	60 000	0	0	20 000	20 000	20 000	0
TEKNISKA VERKSAMHETER								
Skattefinansierad								
Gata park	49 000	111 000	0	24 000	37 000	25 000	25 000	0
Avgiftsfinansierad								
Vatten och avlopp	34 000	81 000	0	13 000	20 000	28 000	20 000	0
Renhållning	10 500	63 500	75	11 200	7 000	29 925	14 000	1 300
Summa skattefinansierad verksamhet	592 210	2 592 308	387 251	298 067	739 744	499 402	283 823	381 230
Summa avgiftsfinansierad verksamhet	44 500	144 500	75	24 200	27 000	57 925	34 000	1 300
SUMMA INVESTERINGSPROGRAM	636 710	2 736 808	387 326	322 267	766 744	557 327	317 823	382 530

ÄRENDEN SOM UTGÅR FRÅN PROGRAMMET

Slutredovisade projekt	Budget	Utfall	Avvikelse
Ny infart och förlängning av Dalgränd	26 680	29 397	-2 717
Damm, gångvägar vid Stadsparken, skatepark	23 000	28 469	-5 469
Ventilation Bergfotens skola	8 000	8 280	-280
Trollbäckshallen	0	9 740	-9 740
Summa slutredovisade projekt	57 680	75 886	-18 206

Ej längre aktuella projekt	Budget	Kostnadsförs
Genomgångsboenden, sociala boenden	81 000	0
Rivning Forellskolan	20 000	0
Trädgårdsstaden	60 000	3 061
Stödboenden Sågentomten	42 000	563
Ärendehanteringssystem	1 526	733
Nytt kartsystem	2 175	1 675
Summa ej längre aktuella projekt	206 701	6 032

Bilaga 4 b - Beslut om nya och utökade investeringar i och med investeringsprogrammet 2019-2022

Investeringsärdande	Orsak förändring	Kommentar
NYA OCH UTÖKADE PROJEKT		
EXPLOATERINGSPROJEKT		
Större exploateringsprojekt		
Östra Tyresö etapp 7-11	utökat	Utökade kostnader etapp 7 Solberga och etapp 9 Brevik, Ugglevägen
Östra Tyresö etapp 13-17	nytt	Total kostnad 456 mnkr, totala intäkter 365 mnkr
Trolbäckens centrum	utökat	Tidigare endast medel för förstudie. Utökning för att möjliggöra ingångsättning om beslut fattas.
Bollmoravägen	nytt	Medel för förstudie
Övriga exploateringsprojekt		
Strandängarna	utökat	Kostnader utöver ram i projekt
Kryddvägen	minskat	Tidigare ej budgeterade exploateringsintäkter inlagda
Prästgårdsvägen/apelvägen	utökat	Tidigare medel endast för förstudie. Medel för genomförande tillförs
Granängsvägen	utökat	Tidigare medel endast för förstudie. Medel för genomförande tillförs
Granitvägen	utökat	Tidigare medel endast för förstudie. Medel för genomförande tillförs
Granängstorget	utökat	Tidigare medel endast för förstudie. Medel för genomförande tillförs
Bäverbäcken	utökat	Tidigare medel endast för förstudie. Medel för genomförande tillförs
Bostäder Södergården	utökat	Tidigare medel endast för förstudie. Medel för genomförande tillförs
ÖVRIGA INVESTERINGAR STADSBYGGNAD		
Bollmora verksamhetsområde	nytt	Medel för förstudie
Brygga Klövberget	utökat	
Utredning Öringesjön	nytt	
Masshantering	nytt	
Markköp Erstavik	nytt	
VERKSAMHETSLOKALER OCH ANLÄGGNINGAR		
Fritidsanläggningar		
Konstgräsplan mellan Strandskolan och Tyresö skola	utökat	
Ishallsprojektet		
Ny ishall norra Tyresö centrum	utökat	Beslutat i kommunfullmäktige 2018 2018-03-22
Parkeringsgarage	utökat	Beslutat i kommunfullmäktige 2018 2018-03-22
Byggnad för avfallsterminal	utökat	Beslutat i kommunfullmäktige 2018 2018-03-22
Verksamhetslokaler		
Utbyggnad Radiovägen	utökat	Mindre utökning på grund av kostnader utöver ram i projekt
Ombyggnad Kumla bibliotek till forsk	nytt	
TEKNISKA VERKSAMHETER		
Renhållning Sopsug ishall	utökat	Avser rörsystem
SAMLINGSANSLAG (TKR)		
Samhällsbyggnadsutredningar	Årligt	10 000
Cykelplan	6 000	Tillfällig nivå 2018 var 8 000 tkr. Ny nivå gån 2019.
Gata och park	9 000	
Vägbeläggning	10 000	Nytt anslag från 2019
Fritidsanläggningar	1 000	
Fastigheter initierat av hyresgäst	20 000	Minskat 5 000 tkr, överfört till inventarier
Fastigheter initierat av ägare	10 000	
IT och småinvesteringar	5 000	
Inventareier förvaltningar	5 000	Nytt anslag från 2019
Samlingsanslag /förfogandemedel kommunstyrelsen lokalinvesteringar	20 000	Nytt anslag från 2019
Vatte och avlopp	20 000	
Renhållning	3 000	
Summa	119 000	

Bilaga 5: Nämndansvar för respektive verksamhetsområde

Kommunstyrelsen	<ul style="list-style-type: none"> • Plan och exploatering • Vaghållning och park • Miljö och trafik • Vatten och avlopp • Renhållning • Näringsliv • Gemensam verksamhet
Barn- och utbildningsnämnden	<ul style="list-style-type: none"> • Förskola • Grundskola
Äldre- och omsorgsnämnden	<ul style="list-style-type: none"> • Äldreomsorg • Omsorg om personer med funktionsnedsättning
Arbetsmarknads- och socialnämnd	<ul style="list-style-type: none"> • Arbete och integration • Individ och familjeomsorg
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	<ul style="list-style-type: none"> • Gymnasieskola • Vuxenutbildning
Kultur- och fritidsnämnden	<ul style="list-style-type: none"> • Bibliotek, kultur, fritid och fritidsgårdar
Byggnadsnämnden	<ul style="list-style-type: none"> • Bygglövsverksamhet

Bilaga 6 - Förteckning över kommungemensamma styrdokument

Nedan redovisas Tyresö kommuns övergripande styrdokument som är gemensamma för kommunens samtliga verksamheter. De dokument som har reviderats eller tillkommit sedan förra årets kommunplan är markerade med fetstil.

Policyer

Policy för fakturerings- och kravverksamhet (KS 2005)

Finanspolicy (KF 2017)

Inköps- och upphandlingspolicy (KF 2016)

Arbetsmiljöpolicy (KS 2007) inklusive handlingsplaner

Personalpolicy (KS 2008)

Likabehandlingspolicy (KF 2012)

Pensionspolicy (KF 2015)

Kommunikationspolicy (2015)

Alkohol- och drogpolicy (KF 2011)

Riskhanterings- och försäkringspolicy (KF 2011)

Informationssäkerhetspolicy (KF 2018)

Energipolicy (KF 2014)

Brottsförebyggande policy (KF 2015)

Gatukostnadspolicy (KF 2018)

Integrationsstrategi (KF 2018)

Planer

Biblioteksplan (KF 2014)

Översiktsplan för Tyresö kommun (KF 2017)

Energiplan (KF 2016)

Klimat- och energistrategi (KF 2016)

Energieffektiviseringsstrategi (KF 2016)

Dagvattenhanteringsplan (KF 2011)

Likabehandlingsplan 2016-2019 (KS 2016)

Jämställdhetsplan 2015-2017 (KS 2015)

Nämndplan 2018 inklusive riskhanterings- och kontrollplan för kommunstyrelsens verksamhetsområden 10 Plan och exploatering, 11-14 Tekniska kontoret, 16 Näringsliv och 17 Gemensam verksamhet (KS 2017)

Granskningsplan 2018 medborgarfokus (KS 2017)

Kommunplan 2019-2022 med budget för 2019 (KF 2018)

Styrprocess 2.0 för förtroendevalda och medarbetare (ekonomichefen 2015, KF 2011)

Tillgänglighetsplan 2017-2019

Tillsynsplan enligt alkohollagen och tobakslagen 2018 (KS 2018)

Handlingsplan för trygghet och säkerhet i Tyresö kommun 2016-2018 (KF 2015)

Handlingsplan för näringslivsarbetet 2016-2018 (KS 2016)

Handlingsplan mot våldsbejakande extremism (KF 2016)

Kommunövergripande dokumenthanteringsplan (KS 2016)

Dokumenthanteringsplan för digitala handlingar (KS 2016)

Lokalförsörjningsplan 2018-2030 (KS 2018)
Plan för turism och besöksnäringen i Tyresö kommun 2018 - 2020 (KS 2018)

Reglementen och delegationer

Gemensamt reglemente för samtliga nämnder (KF 2016)

Reglemente för valnämnden (KF 2013)

Revisionsreglemente (KF 2006)

Reglemente för kommunstyrelsen (KF 2017)

Reglemente för barn- och utbildningsnämnden (KF 2014)

Reglemente för byggnadsnämnden (KF 2016)

Reglemente för gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden (KF 2012)

Reglemente för kultur- och fritidsnämnden (KF 2014)

Reglemente för krisledningsnämnden (KF 2012)

Reglemente för socialnämnden (KF 2016)

Reglemente för Södertörns överförmyndarnämnd (KF 2010)

Reglemente för attest och kontroll av ekonomiska transaktioner (KF 2016)

Arbetsordning för kommunfullmäktige (KF 2015)

Arbetsordning för kommunala pensionärsrådet (KS 2016)

Arbetsordning för kommunala funktionshinderrådet (KS 2015)

Arbetsordning för kommunstyrelsens miljö- och samhällsbyggnadsutskott (KS 2015)

Arbetsordning för kommunledningsutskottet (KS 2015)

Arbetsordning för beredningen för medborgardialog och mångfald (KS 2014)

Delegationsordning inom kommunstyrelsens verksamhetsområde (KS 2018)

Bestämmelse om ersättning till förtroendevalda (KF 2014)

Omställnings- och pensionsavtal för förtroendevalda (KF 2014)

Bestämmelser om kommunalt partistöd (KF 2014)

Bestämmelser för bidrag till politiska ungdomsförbund (KF 2014)
Bolagsordning för Tyresö bostäder AB (KF 2014)
Ägardirektiv för Tyresö bostäder AB (KF 2017)
Bolagsordning för Tyresö vindkraft AB (KF 2017)
Bemyndigande att teckna kommunens firma (KLU 2017)

Riktlinjer och föreskrifter

Allmänna ordningsföreskrifter för Tyresö kommun (KF 2013)
Lokala hälsoskydds-föreskrifter (KF 2011)
Lokal renhållningsordning med avfallsföreskrifter (KF 2015)
Riktlinjer enligt alkohollagen (KS 2014)
Riktlinjer för synpunktshantering (KD 2014)
Riktlinjer för närbarhet och bemötande i Tyresö kommun (KD 2013)
Riktlinje för e-posthantering i Tyresö kommun
Riktlinjer för riskhantering och internkontroll (KS 2013)
Ekonomiska regler för resultatenheter (KF 2008)
Inköps- och upphandlingsriktlinjer (2016)
Rutin för direktupphandling 2015 (KD 2014)
Riktlinje för uppföljning och utvärdering av upphandlade avtal i Tyresö kommun (KS 2012)
Riktlinje för sponsring (KS 2011)
Riktlinje för representation, uppvaktning, resor m.m. (KS 2012)
Riktlinje för tjänsteresor (KS 2014)
Riktlinjer för bisysslor (KD 2012)
Riktlinjer för arbete med hbt i Tyresö (KS 2013)
Riktlinjer för användning av sociala medier (KD 2015)
Riktlinjer för inventarieförteckning och stöldskyddsmärkning i Tyresö kommuns verksamheter (KD 2017)
Tillgänglighetshandbok (KF 2012)
Riktlinjer vid klotter och liknande skadegörelse (KS 2013)
Rutiner och uppdragsbeskrivning säkerhetsorganisation i Tyresö kommuns verksamheter (KD 2017)
Riktlinjer för systematiskt brandskyddsarbete (KD 2017)
Riktlinjer i händelse av oljeutsläpp till havs (KS 2011)
Riktlinjer för tillfällig övernattnings i skollokaler och liknande i Tyresö kommuns verksamheter (KD 2017)

Riskhantering – gemensamma rutiner för Tyresö kommun (KD 2016)
Riktlinje för information vid kris (KD 2015)
Riktlinjer för internationellt samarbete (KF 2015)
Riktlinje för konstnärlig gestaltning av offentliga byggnader och allmänna platser (KS 2014)
Politisk beslutsprocess för detaljplaner (KF 2015)
Riktlinjer för markanvisningsavtal (KF 2015)
Riktlinjer för exploateringsavtal (KF 2015)
Riktlinjer mot mutor och jäv (KF 2015)
Riktlinjer för hantering av pensionspolicy och omställningsinsatser för förtroendevalda (KS 2015)
Riktlinjer för uthyrning av skollokaler till föreningslivet, privatpersoner och företag (KS 2015)
Riktlinjer för hantering av allvarlig eller extraordinär händelse (KD 2016)
Riktlinjer för hanteringen av arkiv i Tyresö kommun (KF 2016)
Riktlinjer för lokalförsörjning (KF 2017)
Riktlinjer för kollektivt omhändertagande i värmestugor (KS 2017)
Riktlinjer för bostadsförsörjning (KF 2017)
Riktlinjer för fördelning av arbetsmiljöuppgifter (KD 2018)
Riktlinjer för chefs- och ledaruppdraget (KS 2017-09-13)
Instruktion för kommundirektören (KS 2017)
Riktlinjer för ekonomihandboken (KD 2017)
Rutin för styrdokument i Tyresö kommun (KD 2017)
Kommunövergripande rutiner för hantering av riktade statsbidrag (KS 2018)
Kvalitetsledningsmodell (KD 2017)
Modell för värdeskapande processer (KD 2017)
Vägledning för digitalisering 2017-2020 (KD 2017)

Styrdokument som upphört sedan förra årets kommunplan

Policy ”Att vara chef i Tyresö kommun” (KS 2007)
Ekonomihandbok (KD 2013)
Bolagsordning för Tyresö Näringslivs AB (KF 2017)

Bilaga 7 – Sammanställning av taxor och avgifter

Beslut om taxor och avgifter

Taxa/avgift	Beslut	Indexreglering?	Gäller fr.o.m.	Förvaltning
Förskole- och fritidshemsavgifter			Styrs av nationell maxtaxa	Barn- och utbildningsförvaltningen
Avgift för fritidsklubb	14 april 2011(KF)	nej	2011-08-01	Barn- och utbildningsförvaltningen
Taxa uthyrning av skollokaler för övernattnig	16 juni 2016 (KF)	Ja – mot prisindex för kommunal verksamhet	2017-01-01	Utvecklings-
Egenavgift för familjerådgivning	27 nov 2014 (KF)	Indexering mot prisbasbelopp	2015-01-01	Socialförvaltningen
Egenavgift för vuxna vid stöd- och omvårdnadsboende inom individ- och familjeomsorgen	16 april 2015 (KF)	Indexering mot prisbasbeloppet	2015-05-01	Socialförvaltningen
Taxa inom omsorgen om äldre och personer med funktionsnedsättning	16 juni 2016 (KF)	Indexering mot prisbasbeloppet	2017-01-01	Socialförvaltningen
Biblioteksavgifter	11 juni 2009 (KF)	nej	2009-07-01	Utvecklingsförvaltningen
Avgift förlorat bibliotekskort	10 maj 2012	Nej	2013-01-01	Utvecklingsförvaltning
Kulturskolan	16 juni 2016 (KF)	Ja – mot prisindex för kommunal verksamhet	2017-01-01	Utvecklingsförvaltningen
Taxor för lokalhyror och anläggningar, inkl. evenemangstaxa	16 juni 2016 (KF) Revidering 22 februari 2018	Ja – mot prisindex för kommunal verksamhet	2017-01-01 Revidering 2018-07-01	Utvecklingsförvaltningen
Taxa för plan- och bygglov	14 juni 2018 (KF)	Indexering mot prisbasbelopp	2019-01-01	Stadsbyggnadsförvaltningen
Mät- och karttaxa	14 juni 2018 (KF)		2019-01-01	Stadsbyggnadsförvaltningen

Taxa/avgift	Beslut	Indexreglering?	Gäller fr.o.m.	Förvaltning
Taxa för upplåtelse av allmän plats, byggetableringar, uteserveringar m.m.	17 juni 2014	nej	2014-07-01	Kommunstyrelseförvaltningen
Felparkeringsavgift, kontrollavgifter, avgifter och viten för trafikordningsplan, avgift för schaktnings-tillstånd	16 maj 2013 (KF)	nej	2013-07-01	Kommunstyrelseförvaltningen
Taxa för Tyresö kommuns allmänna vatten- och avloppsanläggningar	14 juni 2018 (KF)	Ja, konsumentprisindex	2019-01-01	Kommunstyrelseförvaltningen
Renhållningstaxa	14 juni 2018 (KF)	Ja	2019-01-01	Kommunstyrelseförvaltningen
Vigsel, avbokningsavgift och vigselavgift för ej folkbokförda i Tyresö	27 nov 2012 (KS)	nej	2012-11-27	Kommunstyrelseförvaltningen
Taxa enligt alkohollagen, tobakslagen och lagen om elektroniska cigaretter och påfyllnadsbehållare	23 november 2017 (KF)	Ja, mot konsumentprisindex (KS)	2018-01-01	Kommunstyrelseförvaltningen
Kopieringstaxa	16 maj 2013(KF)	nej	2013-06-01	Kommunstyrelseförvaltningen

Taxa/avgift	Beslut	Indexreglering?	Gäller fr.o.m.	Förvaltning
Taxor inom Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbunds verksamhet för <ol style="list-style-type: none"> 1. prövning enl. miljöbalken 2. offentlig kontroll inom livsmedelsområdet 3. tillsyn enl. strålskyddslagen 4. kontroll av animaliska biprodukter 5. skydd för hot mot människors hälsa 6. handel med receptfria läkemedel 7. kopiering offentliga handlingar 8. tillsyn enligt lagen om sprängämnesprekursorer 	26 oktober 2017 (KF)	Årlig uppdatering i samtliga medlemskommuner senast oktober varje år	2018-01-01	Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund
Taxor för Södertörns brandförsvärsförbund <ol style="list-style-type: none"> 1. enl. lag om skydd mot olyckor (taxa för brandskyddskontroll, taxa för sotning) 2. enl. lag o brandfarliga och explosiva varor 3. kopieringstaxa 	30 mars 2017 (KF)	Ja, baserad på en sammanvägning av medlingsinstitutets publicerade löneutveckling sektorsvis (80 %) och konsumentprisindex (20 %). Taxa för brandskyddskontroll och taxa för sotning revideras årligen av brandförsvärsförbundet.	2017-07-01	Södertörns brandförsvärsförbund